

HRVATSKI VOJNIK

BROJ 755

27. VELJAČE 2026.

CIJENA 1,33 €

**PUKOVNIJA VOJNE
POLICIJE
ELITA SE NE BIRA,
ONA SE DOKAZUJE**

**PREDSTAVLJAMO
KADET DESETNIK
KARLO BORIĆ**

**HVU
ZANIMLJIVJE JE
NA TERENU**

**HRVATSKA
OBRAMBENA
INDUSTRIJA
VOJNIČKE
KACIGE
2040. GODINE**

NOVI HRVATSKI MARINCI

Foto: Tomislav Brandt

www.hrvatski-vojniki.hr

NAKLADNIK: **MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOS S JAVNOŠĆU I VOJNA GLASILA / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILIA I IZDAVAŠTVA****Glavni urednik:** Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)**Urednici i novinari:** Domagoj Vlahović (hrvojinik@morh.hr), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković (tomislav.vidakovic@morh.hr), Hrvoje Lončarević (hrvoje.loncarevic@morh.hr)**Lektura / korektura:** Gordana Jelavić (gordana.jelavic@morh.hr), Andrea Pavlić // **Fotograf:** Tomislav Brandt (tomislav.brandt@morh.hr)**Grafička redakcija:** Ante Perković, Predrag Belušić // **Marketing:** Milla Badrić Gelo (mbadric@morh.hr), tel: 4568-008; fax: 3784-322**Tisak:** Tiskara STEGA TISAK d.o.o., Heinzelova 60/1, 10 000 Zagreb // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10 000 Zagreb, e-mail: hrvojinik@morh.hr**Odobrava:** Ivana Balenović, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i vojna glasila

NOVI HRVATSKI MARINCI

Hrvatski vojnik na Korčuli je nazočio dijelu integracijske obuke Satnije mornaričko-desantnog pješaštva Flote Hrvatske ratne mornarice, a u Pločama svečanom uručanju beretki novim pripadnicima postrojbe

[STR. 4]

NASLOVNICA SNIMIO TOMISLAV BRANDT

SADRŽAJ

- 12 PUKOVNIJA VOJNE POLICIJE**
Elita se ne bira, ona se dokazuje
- 18 PREDSTAVLJAMO**
kadet desetnik Karlo Borić
- 22 HVU**
Zanimljivije je na terenu
- 28 PZB**
Obilježena 26. obljetnica Počasno-zaštitne bojne
- 30 UGOVORNI PRIČUVNICI**
Oni su najbolji, a ova godina nosi nove izazove
- 34 HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA**
Vojničke kacige 2040. godine
- 42 PROTUZRAČNA OBRANA**
PZO povratnici
- 50 PODLISTAK**
Povijest snajpera (V. dio):
Mosin-Nagant M1891/30
- 54 OSVRT**
Svečano završene Zimske olimpijske igre
u Milanu i Cortini
- 58 PJESME KOJE SU OBILJEŽILE
DOMOVINSKI RAT**
Ima jedan grad, oduvijek mi drag...
- 62 RAZGOVOR**
Dragan Pinjuh, dragovoljac Domovinskog rata
i HRVI dobitnik priznanja HOO-a i Ministarstva
hrvatskih branitelja za doprinos u obrani
Republike Hrvatske

Instagram

LinkedIn

YouTube

X

facebook

Pratite nas i na društvenim mrežama

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA).
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2026.
Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

HRVATSKA RATNA MORNARICA

TEKST

Domagoj Vlahović

FOTO

Tomislav Brandt

Jedan od prizora sa završne vježbe polaznika integracijske obuke na vojnoj lokaciji "Privala" na otoku Korčuli. Put do beretke hrvatskog mornarica definitivno je jako težak izazov na samom početku vojne karijere

NOVI HRVATSKI MARINCI

**HRVATSKI VOJNIK NA KORČULI JE NAZOČIO DIJELU
INTEGRACIJSKE OBUKE SATNIJE MORNARIČKO-DESANTNOG
PJEŠAŠTVA FLOTE HRVATSKE RATNE MORNARICE, A U PLOČAMA
SVEČANOM URUČENJU BERETKI NOVIM PRIPADNICIMA POSTROJBE**

Budući marinci
mogli su biti sigurni
da im odore neće
ostati suhe

Instruktori su udarili vrlo visok tempo: nizali su se
sklekovi, čučnjevi, stupanje i trčanje pod punom
opremom

Pomorsko desantiranje provedeno je brzim gumenim brodicama s tvrdim dnom Zodiac Milpro

Biti pripadnik sMDP-a nije jednostavno: od vas se traži jako puno znanja, sposobnosti, spremnosti i svestranosti

U rujnu 2018. godine Satnija mornaričko-desantnog pješastva (sMDP) Flote Hrvatske ratne mornarice prvi put svečano je postrojena u vojarni "116. brigade Hrvatske vojske" u Pločama. Ta vijest praktički je dočekan aklamacijom među pripadnicima OSRH, braniteljskom populacijom i svima koji žele najbolje hrvatskom obrambeno-sigurnosnom sustavu. Za zemlju poput Hrvatske, s naglašenom jadranskom orijentacijom, razvedenom obalom, stotinama otoka i malom strateškom dubinom teritorija, najnaglašenijom upravo na krajnjem jugu, utemeljenje takve postrojbe bilo je imperativ. No, ona nije bila utemeljena iz *nule*. Naime, ustroj i misija sMDP-a utemeljeni su na taktičko-operativnim zahtjevima koji proizlaze iz dinamičnog operativnog okruženja i ubrzanog razvoja borbenih sustava, ali i iz iskustava Domovinskog rata. U to vrijeme rod mornaričko-desantnog pješastva, poznatiji po nazivu marinci, u Hrvatskoj vojsci zapaženo je predstavljala postrojba koja se smatra prethodnicom sMDP-a: 53. bojna mornaričko-desantnog pješastva. Od rujna 1991. pa do oslobođenja Hrvatske njezini pripadnici istaknuli su se u mnogim obrambenim i oslobodilačkim operacijama i akcijama. Dvojica su za Hrvatsku dala i život.

POSVEĆENI KLJUČNOJ MISIJI

Da nova postrojba nije tek formalna sljednica one ratne vidjelo se 2018. pri njezinu utemeljenju. Bivši pripadnici 53. bojne MDP-a i 352. diverzantsko-roniteljske bojne izravno su pomogli u provedbi ustrojavanja i obuke sMDP-a. Nakon toga, u proteklih nešto više od sedam godina, postrojba se pokazala i dokazala u nizu granskih, ali i intergranskih vježbi, te na različitim obučnim aktivnostima. Satnija je marljivo radila na svojoj ključnoj misiji: dostizanju pune operativne sposobnosti za ograničena desantna djelovanja, presretanju sumnjivih brodova na moru, zaštiti snaga, zaštiti ključne infrastrukture, traganju i spašavanju te potpori civilnim institucijama u nacionalnom okruženju, samostalno odnosno u združenom djelovanju s drugim snagama HRM-a i OSRH te u međunarodnom okruženju. Ono u čemu je zadnjih mjeseci bila izrazito aktivna jest uključivanje novih pripadnika. Krajem prošle godine završena je prva integracijska obuka mladih marinaca. Druga, čijem dijelu je nazočila i ekipa Hrvatskog vojnika, provedena je od 12. siječnja do 13. veljače.

Cilj integracijske obuke je omogućiti polaznicima stjecanje znanja i sposobnosti te ovladavanje svim vještinama potrebnim za izvršavanje zadaća pripadnika mornaričko-desantnog pješastva. Isto tako, obuka je i proces u kojem se polaznici upoznaju s granom i postrojbom, sa starijim kolegama te svim posebnostima koje imaju. Većina od petnaestak polaznika nedavno je završila dragovoljno vojno osposobljavanje, a zatim i specijalističku obuku u Središtu za obuku pješastva i oklopništva Zapovjedništva za obuku i doktrinu Hrvatske kopnene vojske. Dakle, tu je riječ o ljudima koji su praktički tek ušli u OSRH. No, dolazak u Ploče za njih je značio još jedan novi početak. Baš kao i, primjerice, njihovi kolege koji su upućeni u mehanizirane ili motorizirane bojne naših gardijskih brigada, oni su obučeni za vojnike pješake. Ali po dolasku u postrojbe, njihove zadaće, izobrazba i obuka počinju se uvelike razlikovati.

Uvježbavanje je često bilo vidljivo naporno, a ponekad i bolno – veliki test za izdržljivost pluća, mišića i tetiva

I svaka je zahtjevna na svoj način. To vrijedi i za integracijske obuke, koje smo dosad uglavnom pratili u bojnama GOMBR-a i GMBR-a.

ROD SVJETSKE SLAVE

Pomorski i zračni desanti među najkompleksnijim su i najrizičnijim vojnim akcijama i operacijama uopće. To se odnosi na njihovu pripremu, ali i provedbu. Najpoznatija takva operacija u povijesti svakako je Overlord – savezničko iskrcavanje 1944. godine u Normandiji. Sam rod marinaca, koji je ipak poznatiji po pomorskim desantima, proslavljen je i u popularnoj kulturi. Najviše zahvaljujući američkim filmovima poput *Vojničine* (*Heartbreak Ridge*) iz 1986. godine s Clintom Eastwoodom. Pratite li vojnu tematiku, lako je primijetiti da su ustroj i činovi postrojbi marinaca slični onima kopnenih postrojbi. Međutim, one su, baš kao i u slučaju OSRH, uglavnom dio ratnih mornarica. Kad je SMDP ustrojen, bilo je naglašeno da je time zaokružen spektar sposobnosti HRM-a potrebnih za provedbu pomorskih operacija, pogotovo u području desantiranja. Ukratko, Satnija je postrojba koja najočitije projicira sposobnosti HRM-a za djelovanje na kopnu. S druge strane, marinske su postrojbe

među onima u cijelim vojnim sustavima koje najviše drže do svojih posebnosti, sposobnosti i visokih standarda. Biti pripadnik SMDP-a nije jednostavno: od vas se traži jako puno znanja, sposobnosti, spremnosti i svestranosti. Ali, ako to možete, postajete svjesni da pripadate jednoj elitnoj skupini. U sve to smo se uvjerali tijekom tri dana praćenja integracijske obuke, od završne vježbe na vojnoj lokaciji "Privala" na otoku Korčuli, pa do svečanog uručjenja beretki u vojarni "116. brigade Hrvatske vojske".

PLANIRANJE I PRIPREMA OBUKE

Uz navedene lokacije, obuka je provedena i u akvatoriju pred Pločama, na vojnom poligonu "Josip Markić" u Kninu te u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama. I to je još jedan pokazatelj njezine raznolikosti i svestranosti. Program obuke je, uz ostalo, obuhvaćao usavršavanje rukovanja osobnim naoružanjem; provedbu instinktivnih i situacijskih gađanja, napada, prepada i zasjeda; zračni i pomorski desant; komuniciranje u skladu s propisanim procedurama NATO-a; napredno poznavanje topografije i osnova prve pomoći... Ali službeno nabranje nije dovoljno da se barem djelomice shvati kakva je to obuka. Najbolje je vidjeti je svojim očima.

Na zadnjoj radnoj točki polaznici su se prikrali objektu, okružili ga sa svih pozicija te na kraju izvršili zadaću

Prva vijest o obuci budućih marinaca u medije je došla 5. veljače, kad su uz pomoć HRZ-a i njegovih višenamjenskih helikoptera uvježbavali zračno desantiranje. I riječ *marinci* još je jednom izazvala priličnu pozornost, jer o SMDP-u su pisali gotovo svi utjecajni hrvatski internetski portali. Stigavši na Korčulu, ekipa *Hrvatskog vojnika* dobila je privilegiju pratiti vrhunac te obuke – završna vježba to je svakako bila.

Vojna lokacija "Privala" nalazi se na krajnjem zapadu Korčule, na vrhu poluotoka koji obuhvaća sjeverni dio Velolučkog zaljeva. Zadnjih godina čuli smo za nju kao za jedno od poprišta morskog dijela obuke koju provodi Središte za razvoj vođa "Marko Babić". Krajobraz s više malih uvala te postojeća vojna infrastruktura odgovaraju integracijskoj obuci, a najveći zahtjev pred instruktore i polaznike stavlja iznimno gusta vegetacija na kopnu, toliko tipična za Korčulu. Osim o uvjetima, kvaliteta obuke najviše ovisi o njezinu planiranju i pripremi te, naravno, instruktorima. Satnija ima zanimljiv instruktorski sastav. Gotovo svi su završili obuku u Središtu "Marko Babić", a primijetili smo čak i lica koja smo sretali na *commando* obuci Zapovjedništva specijalnih snaga.

NIZ OTEŽAVAJUĆIH FAKTORA

Odmah se dalo naslutiti da je integracijska obuka u postrojbi Flote HRM-a daleko od rutinske. Da se razumijemo, ne možemo je uspoređivati s nekim obukama u ZSS-u ili Obavještajnoj pukovniji. No kad se uzme u obzir da su polaznici mladi vojnici, definitivno je jako težak izazov na samom početku karijere. Pojednostavnjeno opisujući obuku, instruktor narednik Josip Grbavac rekao nam je da je koncipirana tako da dovede obućenost, osposobljenost, uvježbanost i tjelesnu spremnost polaznika na visoku razinu potrebnu za izvršavanje vrlo zahtjevnih zadaća SMDP-a. Tijekom dva dana, zahvaljujući prilici koju smo dobili od Zapovjedništva HRM-a, vidjeli smo i čuli puno toga zanimljivog. Među najatraktivnijim prizorima bilo je desantiranje – polaznici su podijeljeni u dvije skupine. One su od malog mula transportirane brzim gumenim brodicama s tvrdim dnom Zodiac Milpro, te su se zatim iskrcavale i zauzimale položaje te napredovale prema unutrašnjosti obale neke od divljih privalskih uvalica. Suvišno je reći da je sve trebalo izvoditi brzo, a opet usklađeno sa svim taktičkim zahtjevima. Budući marinci istodobno su mogli biti sigurni da im odore neće ostati suhe. Nakon takve ak-

cije, za polaznike nije bilo predaha, nego su morali izvaditi teške brodice iz mora te ih odgovarajuće smjestiti u bazi. I onda se odmah pripremiti za nastavak s potpuno novim scenarijem – bliskom borbom (*close-quarter battle* – CQB) u jednom od objekata. Novi otežavajući faktor bila je noć koja se u međuvremenu spustila, pa su korištene i naočale za noćno gledanje (NVG). Zadaća je bila jasna: pretraživanje i *čišćenje* objekta. Mirnu korčulansku noć često su prekidali pucnjevi manevarskog streljiva. Polaznici, *u pogonu* od ranog jutra, nastavili su izvršavati svoje zadaće bez prigovora ili pokreta koji bi pokazivali umor ili rezigniranost. A sutra su ih čekala teža iskušenja, iskušenja zadnjeg dana završne vježbe...

VELIKI TEST IZDRŽLJIVOSTI

Od ranog jutra instruktori su udarili vrlo visok tempo: nizali su se sklekovi, čučnjevi, stupanje i trčanje pod punom opremom, često uz puške uzdignute objema rukama iznad glave. Onda bi stupanje bilo prekinuto zalijeganjem, ali na blatnjavo tlo isprekidano lokvama. Pa bi došla zapovijed o formiranju tzv. gusenice ili tunela od ljudskih tijela, sve po blatu. Jedan vojnik prelazio bi ostale ili bi se provlačio ispod njih, što je bilo vidljivo naporno, a ponekad i bolno – veliki test za izdržljivost pluća, mišića i tetiva. Plave odore uskoro su postale smeđe, a instruktori se nisu ustručavali povisiti glas.

Tu i tamo odjeknuo bi pucanj manevarskog streljiva iz instruktorova oružja – zvuk na koji se vojnici moraju naviknuti i koji testira njihovu koncentraciju i živce. No, svi su *grizli* i dalje, očito svjesni da su to trenuci u kojima se pokazuje koliko je beretka hrvatskog marinca vrijedna. Koliko je to trajalo? Iskreno, čak i kao *strano tijelo*, obični promatrači, izgubili smo pojam o vremenu. U svakom slučaju, kad je taj psihofizički ispit završio, odmah je išla iduća radna točka: postavljanje zasjede za kamion. Posada vozila bila je naoružana, a polaznici su imali samo pet minuta da je neutraliziraju i napuste poprište zasjede zajedno sa zaplijenjenim teretom. Kao i uvijek, instruktori nisu propuštali podsjetiti ih kako je vremena sve manje ili ih upozoriti da nešto ne rade kako treba. A i to nije bio kraj, jer nakon što su uspjeli, malo dalje niz put čekala ih je akcija u okviru novog scenarija: zauzimanje objekta, istog onog u kojem su jučer uvježbavali CQB. Ipak, činilo se da su polaznici, koji su već trebali biti iscrpljeni, u sebi uspjeli pronaći novu snagu. Prikrili su se objektu, okružili ga sa svih pozicija te na kraju izvršili zadaću, uz *zarobljavanje* jednog pripadnika protivničke strane.

Ta im je točka vjerojatno bila i najdraža, jer bila je zadnja. Željeli smo znati kako se osjećaju, jesu li svjesni da je sve gotovo? Međutim, nije bio trenutak. Umorne, mokre i blatnjave, vrijedilo ih je ostaviti na miru, da se konačno malo opuste te da se spakiraju za put prema Pločama. I pripreme se za ono što su čekali mjesec dana: svečano uručenje beretki Satnije mornaričko-desantnog pješastva Flote HRM-a.

OVO JE TEK POČETAK

Kad smo idućeg dana stigli u vojarnu "116. brigade Hrvatske vojske", dočekala nas je potpuno druga slika skupine

polaznika. Bili su u besprijevnim plavim odorama, taj put čistih a ne maskiranih lica, na kojima se nisu vidjeli tragovi umora i teške obuke. Mladi ljudi zaslužili su beretke. Ali zaslužili su i čast da im ih, uz zapovjednika Flote HRM-a kapetana bojnog broda Antuna Flegara i prvu dočasnicu Flote HRM-a časničku namjesnicu Marijanu Vladavu Kosor, uruče i veterani 53. bojne koji su djelatni pripadnici HRM-a. Svečanom činu nazočili su i članovi Udruge veterana Domovinskog rata 53. bojne MDP-a.

Prije no što su dobili beretke, polaznici su bili odvojeni od ostatka postroja SMDP-a. S beretkama na glavi, priključili su se glavnom postroju. Stvarno i simbolički, Satnija je ojačana i pomlađena novim pripadnicima. Nakon što smo ga prethodnih dana uglavnom vidjeli s *fantomkom* na glavi i slušali oštre tonove koje je zajedno s drugim instruktorima upućivao polaznicima, narednik Grbavac sad je bio barem jednako sretan kao i ljudi koje je obučavao.

"Biti pripadnik Satnije mornaričko-desantnog pješastva nije posao, to je poziv. Uručenje beretki velika je čast i kruna integracijske obuke. Zadovoljan sam onim što su pokazali polaznici, ali integracijska obuka tek je početak. Uskoro odlaze u svoje vodove i nastavljaju obuku", rekao je. Jedan je od vojnika koji je pripadnik SMDP-a od utemeljenja i dobro zna kakav je put pred njima. Ritam koji je nametnut tijekom integracije nastaviti će se. U marinaca niti ne može biti drukčije.

OSTVARILI SMO ZAJEDNIČKI CILJ

Polaznici, koje bismo mogli skupno opisati i kao *ojačanu desetinu*, složili su se u dvije riječi: "Vrijedilo je!" Vojnikinja Martina Vuica bila je jedina dama među njima, ali to zapravo nije bilo ni važno. Jer prolazila je sve što i ostali. Rekla je da se sve kroz što su prošli isplatilo prije desetak minuta, kad je na uručanju beretki čula hrvatsku himnu. "Srce mi je bilo veliko kao kuća", istaknula je Metkovka te dodala da je obuka vidljivo povećala psihofizičke sposobnosti svih polaznika.

Među polaznicima je bilo i časnika. Poručnik Luka Matković iz Kučina kraj Solina, donedavni kadet, završio je studij Vojno vođenje i upravljanje, smjer pješastvo. No, tijekom obuke nismo primijetili njegov čin. Tih dana on je bio nevažan. "Postati pripadnik marinaca bila je moja želja, koja se ostvarila. Što se tiče integracijske obuke, mogu reći da je svaka izobrazba, obuka, školovanje i iskustvo nešto što ispunjava naš vojnički poziv. Što se tiče ekipe, svi mi polaznici bili smo jednaki, prešli smo sve prepreke i ostvarili zajednički cilj – uručenje beretki", istaknuo je.

Na samom kraju, razgovarali smo s prvim među jednakima. Najbolji polaznik obuke bio je vojnik Lovre Šušac iz Širokog Brijega u Bosni i Hercegovini. Odmah nam je skromno rekao da je priznanje koje je dobio rezultat timskog rada svih polaznika. Vidljivo u formi kao i njegovi kolege, dodao je da je psihička spremnost barem jednako bitna kao i tjelesna. "No, kad se osvrnete na sve što ste prošli i doživjeli, osjetite da imate više samopouzdanja", ustvrdio je. Lovre je bio polaznik prethodne integracijske obuke, koju je morao prekinuti zbog smrti oca. Vratio se, uložio maksimum, i došao na vrh. "Da, bio bi ponosan. Učinio sam to najviše zbog njega", rekao je hrvatski marinac.

Najteži trenuci bili su oni u kojima se pokazuje koliko je beretka hrvatskog marince vrijedna

Budućnost Satnije

U prigodnom obraćanju na svečanosti uručjenja beretki kapetan bojnog broda Flegar čestitao je novim pripadnicima Satnije te istaknuo da je više nego ponosan na sva postignuća te postrojbe od njezina utemeljenja. "Očekujem da nastavite tako, ponosno i učinkovito", poručio je zapovjednik Flote HRM-a, dodajući da u budućnosti za SMDP dolaze novi izazovi vezani uz obuku, sposobnosti i uvođenje novih sustava. Među tim izazovima svakako je integracija naprednih tehnologija, modernizacija plovila i borbene opreme te povećanje mobilnosti i fleksibilnosti.

12-13

HRVATSKI VOJNIK

Br. 755

27. veljače 2026.

PUKOVNIJA VOJNE POLICIJE

TEKST

Tomislav Vidaković

FOTO

Tomislav Brandt

ELITA SE NE BIRA,

NA VOJNOM POLIGONU "EUGEN KVATERNIK" POKRAJ SLUNJA ZAVRŠILA JE SELEKCIJSKA OBUKA ZA NOVE PRIPADNIKE SATNIJE ANTITERORISTIČKE VOJNE POLICIJE (ATVP). ZAVRŠNA FAZA OVE ZAHTJEVNE SELEKCIJE PROVEDENA JE NA VOJNOM POLIGONU U TERENSKIM UVJETIMA, GDJE SU KANDIDATI TIJEKOM DVA TJEDNA NEPREKIDNO IZVRŠAVALI ZADAĆE POD POJAČANIM FIZIČKIM NAPOROM, UZ MANJAK SNA I STALNU IZLOŽENOST STRESU, KAKO BI SE U REALNIM OKOLNOSTIMA PROCIJENILA NJIHOVA IZDRŽLJIVOST, PRISEBNOST I SPOSOBNOST TIMSKOG DJELOVANJA

ONA SE DOKAZUJE

Selekcijska obuka za prijam u Satniju antiterorističke vojne policije nije tek još jedna vojna obuka kojoj je cilj popuniti mjesta u postrojbi. Ovo je selekcija u kojoj se kandidati sustavno izlažu fizičkom naporu, neprekidnom pritisku i kontroliranom kaosu. U tom razdoblju instruktori pred polaznike postavljaju niz zahtjevnih zadataka osmišljenih kako bi ih izvukli iz zone komfora i stavili u situacije u kojima umor, manjak sna i kontinuirani stres postaju svakodnevica. Obuka se provodi u svim vremenskim uvjetima bez obzira na kišu, hladnoću, blato ili noć jer upravo u takvim okolnostima najjasnije dolazi do izražaja karakter pojedinca. Primarni cilj selekcije nije pronaći najjače niti najbrže, nego mentalno najstabilnije kandidate. Fizička spremnost može se dodatno izgraditi i unaprijediti, no odlučnost, otpornost na pritisak i sposobnost donošenja odluka u iscrpljenom stanju ne mogu se naučiti preko noći. Instruktori zato pažljivo promatraju kako se kandidati ponašaju kad su umorni, gladni i pod opterećenjem, ali i kako funkcioniraju unutar skupine. U ovoj postrojbi nema mjesta individualcima. Traže se ljudi koji znaju djelovati timski, koji preuzimaju odgovornost i koji će podjednako misliti na zadatak, ali i na svojeg kolegu u timu.

Jedan od najboljih pokazatelja koliko je selekcijska obuka zahtjevnija jest i način na koji instruktori rade s polaznicima. U stalnoj suradnji s vojnim psiholozima za svakog kandidata izrađuje se individualni profil kroz koji se prepoznaju njegove slabosti, reakcije na stres i osobne granice izdržljivosti. Na temelju tog instruktori svakom pristupaju drugačije te ga postupno, ali sustavno, potiču da prijeđe granicu za koju i sam smatra da je njegov maksimum.

KAD TIJELO STANE, VOLJA NASTAVLJA

Cilj takvog pristupa nije iscrpljivanje radi iscrpljivanja, nego dobivanje realne slike o ponašanju kandidata pod pritiskom. Promatra se kako razmišlja kad je umoran, koliko ostaje koncentriran na zadatak, ali i koliko pozornosti posvećuje drugim članovima postrojbe. Upravo kroz takve situacije procjenjuje se može li pojedinac, unatoč opterećenju i stresu, zadržati fokus na timu, pravilno donositi odluke i ustrajati u izvršenju postavljene zadaće.

Satnija antiterorističke vojne policije smatra se jednom od elitnih postrojbi Hrvatske vojske, a od njezinih pripadnika očekuje se razina profesionalnosti i spremnosti koji su iznad svih standarda. Upravo zato selekcija mora biti iznimno rigorozna. Tijekom selekcijske obuke kandidati se kreću i rade gotovo neprekidno, često uz minimalan odmor, a zahtjevnost obuke najbolje ilustrira činjenica da mnogi polaznici u tako kratkom razdoblju izgube i nekoliko kilograma tjelesne mase.

Oni koji uspiju izdržati i završiti selekciju dobivaju više od samog rasporeda u postrojbu. Osim osobnog zadovoljstva i spoznaje da su prošli jednu od najzahtjevnijih obuka u Oružanim snagama Republike Hrvatske, kandidati si potvrđuju da su njihove mentalne granice postavljene znatno više nego što su to prije obuke bile. Završetkom selekcije ne postaju samo pripadnici elitne Satnije, nego ulaze u zatvoreni krug međusobnog povjerenja i zajedništva, svojevrsno bratstvo koje ostaje i dugo nakon završetka njihove vojne službe.

Primarni cilj selekcije nije pronaći najjače niti najbrže, nego mentalno najstabilnije kandidate. Fizička spremnost može se dodatno izgraditi i unaprijediti, no odlučnost, otpornost na pritisak i sposobnost donošenja odluka u iscrpljenom stanju ne mogu se naučiti preko noći

Osim osobnog zadovoljstva i spoznaje da su prošli jednu od najzahtjevnijih obuka u Oružanim snagama Republike Hrvatske, kandidati si potvrđuju da su njihove mentalne granice postavljene znatno više nego što su to prije obuke bile

Svi polaznici na selekciju dolaze tek nakon opsežnih liječničkih i psiholoških pregleda. Slijedi predselekcija u kojoj se ispituje njihova otpornost na stres, boravak u skučenom prostoru i na visini, uz provjeru fizičke spremnosti. Nakon toga provode dva tjedna na terenu, u simuliranim borbim uvjetima obilježenima pojačanim stresom te ograničenim snom, hranom i vodom.

“Ova obuka koncipirana je kao selekcijski proces čija je svrha temeljito testirati kandidate, i psihički i fizički. Tijekom provedbe namjerno ih se dovodi u stanje izraženog umora i opterećenja kako bismo vidjeli do koje mjere mogu, unatoč stresu i iscrpljenosti, i dalje kvalitetno izvršavati postavljene zadaće. Uz psihofizičku spremnost, procjenjujemo i njihovu stvarnu motivaciju da postanu dio ove postrojbe. Kandidati koji u tom procesu dosegnu svoju točku pucanja sami odustaju, dok oni koji selekciju uspješno završe tu granicu ne pronalaze. Upravo je to osobina koja krase svakog specijalca – ne odustajemo”, objašnjava nam jedan od instruktora koncept selekcijskog postupka.

Drugim riječima, sposobnost djelovanja unutar tima ključna je za svakog pripadnika antiterorističke vojne policije. To je potvrdio i instruktor naglasivši kako svi kandidati zaslužuju priznanje za prihvatanje ovako zahtjevnog izazova, a posebno oni koji su izdržali do kraja jer su pokazali iznimnu motiviranost i rezultate.

SAMO NAJUPORNIIJI OSTAJU

“O instruktorima mogu govoriti isključivo u pozitivnom smislu jer su cijeli proces vodili profesionalno i korektno, iako je sama obuka bila iznimno zahtjevnja, fizički i psihički. Još mi je teško u potpunosti osvjestiti da sam uspio završiti ovakav program jer se dojmovi još uvijek sliježu. Na samom početku nosi te adrenalin, dok se po završetku javlja snažan osjećaj ponosa i osobnog ispunjenja jer shvatiš da si izdržao do kraja. Tijekom ta dva tjedna spavanje je praktički postojalo samo u teoriji. Na selekciju sam se prijavio iz osobne znatiželje jer sam želio sam provjeriti vlastite sposobnosti i vidjeti

Kandidati koji u tom procesu dosegnu svoju točku pucanja sami odustaju, dok oni koji selekciju uspješno završe tu granicu ne pronalaze

Po završetku selekcije odabrane kandidate očekuje Tečaj za ovlaštenu osobu vojne policije u trajanju od četiri i pol mjeseca, tijekom koje razvijaju sposobnosti i vještine te usvajaju znanja za potrebe roda vojne policije

gdje su moje krajnje granice", iznosi svoje dojmove s obuke 29-godišnji Sinjanin, donedavni pripadnik PZO pukovnije.

Po završetku selekcije odabrane kandidate očekuje Tečaj za ovlaštenu službenu osobu vojne policije u trajanju od četiri i pol mjeseca, tijekom koje razvijaju sposobnosti i vještine te usvajaju znanja za potrebe roda vojne policije.

"Obuka je bila iznimno zahtjevna i psihički i fizički. Tempo se od samog početka pa sve do samog kraja, praktički do prije sat vremena, nije smanjivao, štoviše, s vremenom je postajalo sve teže i napornije. U takvim uvjetima shvatiš da je volja važnija od same fizičke snage. Bilo je trenutaka kad mi je tijelo govorilo da više ne može, ali kad glava odluči ići naprijed, tijelo to jednostavno slijedi", rekao je 26-godišnji Zadrnin, pripadnik Središta za razvoj vođa "Marko Babić" i dodao kako mu je prvo što će napraviti ujutro pojesti doručak bez stresa i na miru uživati u obroku nakon jedne kvalitetno prospavane noći.

Nakon što steknu vještine koje svaki vojni policajac treba znati slijedi specijalizacija unutar ATVP satnije. Taj program obuhvaća naprednu uporabu vatrenog oružja, borbena djelovanja u urbanim sredinama, ronjenje, snajpersku obuku, padobranstvo, planinsko i zimsko ratovanje, postupanje u talačkim krizama, skijanje, provođenje očevida, potragu za nestalim osobama te obuku i suradnju s odgovarajućim postrojbama vojne policije savezničkih država.

Nakon što steknu vještine koje svaki vojni policajac treba znati slijedi specijalizacija unutar ATVP satnije

PREDSTAVLJAMO

KADET DESETNIK

KARLO BORIĆ

Posebnu vrijednost ima njegovo volontiranje u judo klubu Yuki, gdje radi s djecom s autizmom, Downovim sindromom i cerebralnom paralizom

KADET U SLUŽBI SLABIJIH

U generaciji mladih koji tek grade svoje mjesto u vojnom pozivu, kadet desetnik Karlo Borić ističe se skladom sportskog, moralnog i profesionalnog razvoja. Kadet je Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" i student treće godine studija Vojno pomorstvo, smjer Vojna nautika. Dolazi iz Splita, a dugogodišnja predanost judu snažno je obilježila njegov karakter, jednako kao i zahtjevan akademski i vojni put. Njegova priča nije samo sportska, niti samo vojnička; ona svjedoči o tome kako se vrijednosti, kad se žive dosljedno i nenametljivo, pretaču u zreo karakter koji se oblikuje u dvorani i na palubi, ali i u zajednici kojoj služi

Najdirljivijim iskustvima smatra trenutke dugoročnog napretka djece. Ono što mu je posebno dirljivo i motivirajuće jest pratiti put svakog pojedinog djeteta od samih početaka i promatrati kako se razvija i napreduje

Kadet desetnik Karlo Borić, judo trenira od najranije dobi, a ovaj je sport, kako sam kaže, temeljno utjecao na njegovo sazrijevanje. "Privukle su me vrijednosti na kojima judo počiva, poštovanje, hrabrost, skromnost, iskrenost, prijateljstvo, čast, pristojnost i samokontrola. Sve se to ne uči izgovoreno, nego na svakom treningu", ističe. Upravo ga je ta filozofija oblikovala kao osobu, naučila ga je odgovornosti, samodisciplini i zdravom sagledavanju vlastitih mogućnosti.

Smeđi pojas, koji danas nosi, nije mu samo sportsko postignuće, nego potvrda sustavne ustrajnosti. "Najvažnije su mi iskrenost, poštovanje i samokontrola, osobito kad je riječ o primjeni naučenih vještina", dodaje. Kroz judo je izgradio i snažne socijalne vještine, stekao prijateljstva te iskustva koja trajno određuju njegovo držanje u kadet-skom životu. "Općenito, disciplina i ustrajnost koju sam razvio tijekom treniranja juda prenosi se na sva područja mojeg svakodnevnog života".

Posebnu vrijednost ima njegovo volontiranje u judo klubu Yuki, gdje radi s djecom s autizmom, Downovim sindromom i cerebralnom paralizom. Suradnja je započela spon-tano, potaknuta filozofijom kluba i njegovom trenericom Marijanom Mišković. S vremenom im se priključilo i nekoliko kadeta Vojnog pomorstva. "Ono što me najviše ispunja-va jest činjenica da su rezultati našeg rada s djecom jasno vidljivi; to može biti u obliku njihova tjelesnog napretka, pozitivnog pomaka u razvoju socijalnih, govornih i drugih vještina, ili samo u obliku njihova osmijeha i zadovoljstva nakon treninga, sve to nam govori da ono što radimo za-ista vrijedi. Usto, znam iz vlastitog iskustva koliko treni-ranje juda pozitivno djeluje na osobu i sretan sam što im mogu pomoći da to iskuse. Tada znam da ono što radimo vrijedi", kaže Borić. Svjestan je koliko je judo njemu samom dao i sretan je što tu snagu može prenijeti drugima.

DVA POZIVA JEDNAKO MOTIVIRAJUĆA

Rad u takvom okruženju razvio je u njemu dodatnu em-patiju, strpljenje i zahvalnost. "Ustrajnost, trud i volja na kraju se zaista isplate. To vrijedi i u sportu i u vojsci", na-glašava. Skromno, ali jasno ističe da mu je privilegij isto-dobno graditi vojnu karijeru i pomagati djeci, dva poziva koja ga oblikuju i motiviraju. Povremeno preuzima i ulogu trenera, osobito na lokalnim natjecanjima najmlađih. Riječ je o djeci do deset godina, a Borić to iskustvo jednostav-no opisuje kroz smijeh: "Za početak se naoružam strplje-njem, ha-ha". Važno mu je da se djeca osjećaju sigurno, da se zabave i natjecanje dožive kao pozitivno iskustvo. U tim situacijama razvija i organizacijske i komunikacijske vještine koje mu pomažu i u kadetskom životu. Uskladi-vanje obveza ponekad nije jednostavno, ali nalazi u tomu unutarnji sklad: "Disciplina stečena u sportu pomaže mi u studiju i organizaciji vremena, a iskustvo rada s djecom olakšava mi suradnju s kolegama i profesorima". Za njega

Privukle su me vrijednosti na kojima judo počiva, poštovanje, hrabrost, skromnost, iskrenost, prijateljstvo, čast, pristojnost i samokontrola. Sve se to ne uči izgovoreno, nego na svakom treningu

Ono što me najviše ispunjava jest činjenica da su rezultati našeg rada s djecom jasno vidljivi; to može biti u obliku njihova tjelesnog napretka, pozitivnog pomaka u razvoju socijalnih, govornih i drugih vještina, ili samo u obliku njihova osmijeha i zadovoljstva nakon treninga

sport i vojni poziv nisu dva odvojena svijeta, nego dva puta koja se na-dopunjuju. Najdirljivijim iskustvima smatra trenutke dugoročnog na-pretku djece. Ono što mu je posebno dirljivo i motivirajuće jest pratiti put svakog pojedinog djeteta od samih početaka i promatrati kako se razvija i napreduje.

"Posebno je dobar osjećaj usporediti njihove vještine i cjelokupno zdravlje i ponašanje nakon, primjerice, godi-nu dana treninga, u odnosu na vri-jeme kad su tek počeli. Neka djeca koja su trenirala u judo klubu Yuki, u kojem treniraju djeca s različitim razvojnim teškoćama, toliko su na-predovala da su se prebacila u judo klub Tori te treniraju ravnopravno s djecom urednog razvoja. To je velik uspjeh, njihov, ali i svih nas koji smo s njima radili", kaže.

U budućnosti se vidi u sportu, ali ne nužno kao natjecatelj. "Više se vidim u trenerskom poslu, u radu poput ovog koji sada radim", priznaje. Što se tiče vojne karijere, još uvijek raz-matra smjer, ali nema dvojbe o tome što ga vodi, vrijednosti koje je ponio iz juda. "Vjerujem da će mi to pomoći da jednog dana budem hrvatski ča-snik dostojan svojeg poziva, u kojoj god uloži".

Za kraj upućuje jasnu poruku mladi-ma koji razmišljaju o sportu i vojnoj karijeri: "Bez oklijevanja idite tim putem. Ono što ćete dobiti u spor-tu koristit će vam u vojsci, a ono što naučite u vojsci obogatit će vas i kao sportaše. Zadovoljan sam što sam odabrao baš takvu kombinaciju." U pričama naših kadeta Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" prepoznamo jasnu nit koja povezu-je vojnički poziv i osobni rast. Preda-nost, humanost i odgovornost koje kadet desetnik Karlo Borić utjelov-ljuje podsjećaju nas na temeljne vri-jednosti služenja domovini. Njegov put potvrđuje da se snaga vojnika ne gradi samo kroz obuku i studij, nego i kroz tihe, svakodnevne geste posvećenosti drugima.

ZANIMLJIVJE

TEKST
Hrvoje Lončarević

FOTO
Filip Klen

JE NA TERENU

HVU

TIJEKOM VELJAČE KADETI HRVATSKOG VOJNOG UČILIŠTA "DR. FRANJO TUĐMAN" PROLAZILI SU OBUKU NA ZIMSKIM KAMPOVIMA NA VOJNOM POLIGONU "GAKOVO", U VOJARNI "JOSIP JOVIĆ" U UDBINI TE NA SKIJALIŠTU PLATAK. ONA IH PRIPREMA ZA NADOLAZEĆE ČASNIČKE DUŽNOSTI, A OVISNO O STUDIJSKOJ GODINI, NA KAMPOVIMA SU SE UPOZNAVALI S TEMELJNIM VOJNIČKIM DUŽNOSTIMA, ZAPOVIJEDANJEM DESETINE, ODNOSNO VODA U ZIMSKIM VREMENSKIM UVJETIMA

Na vojnom vježbalištu "Gakovo" od 8. do 20. veljače održani su zimski kampovi 1 i 3. Na Zimskom kampu 1 bio je 31 kadet 23. naraštaja od čega 20 pripadnika smjera Vojno vođenje i upravljanje, šest kadeta smjera Vojno inženjerstvo i pet kadeta smjera Vojno pomorstvo. Temeljnim vojničkim vještinama, odnosno rukovanju naoružanjem, osobnoj zaštiti, pronalasku zaklona, pripremi za borbu, reakciji na paljbu, tj. onim kompetencijama koje vojnik kao pojedinac treba imati u borbi, učili su ih iskusni instruktori i sedam starijih kadeta, koji su bili suradnici u obuci. Zapovjednica Zimskog kampa 1 natporučnica Mihaela Živković objašnjava nam da se obuka provodi kroz četiri radne točke. "Na prvoj radnoj točki kadeti rade taktiku pješništva, što uključuje reakcije na paljbu i pripremu za borbu. Na drugoj točki uče se pružanju prve pomoći i reakciji na NBKO ugrozu. Na trećoj instruktor ih poučava rukovanju osobnim naoružanjem VHS, D2, D1 i HS, a na četvrtoj uče izraditi zaklon te kako postaviti i ukopati minsko-eksplozivne naprave", kaže natporučnica Živković. Svaki dan započinje jutarnjom tjelovježbom, a potom slijedi doručak, obuka po radnim točkama, ručak, odmor i podnevni dio obuke te čišćenje naoružanja. S nama su dojmove podijelili neki od sudionika Zimskog kampa 1. Kadet Gabrijel Sever koji pohađa studij Vojnog vođenja i upravljanja rekao je da mu je praktični dio ipak zanimljiviji od akademskog. "Na

kampu je odlično, radi se puno i kvalitetno. Akademski dio dobro nas je pripremio za ovaj praktični dio, ali ipak, što se tiče vojnog dijela, najviše se uči ovdje. Najzanimljivije mi je, a što je ujedno i najzahtjevnije, taktika pješništva. Tu se rade kretanja, reakcije na paljbu i zračne napade", rekao je kadet Sever.

Kadetkinja Luna Klein sa studija Vojnog pomorstva također je zadovoljna obukom. "Odlično mi je na kampu. Zahtjevno je, ali zanimljivo i puno smo toga naučili. Taktika mi je najzanimljivija i najzahtjevnija, jer uz fizički napor trebamo u pravom trenutku brzo reagirati i donijeti najbolju odluku", objašnjava kadetkinja Klein.

U ULOGAMA ZAPOVJEDNIKA DESETINA

U isto vrijeme, njihovi kolege u vojarni "Josip Jović" u Udbini prolazili su obuku na Zimskom kampu 2. Četrdeset četiri kadeta 22. naraštaja sa studija Vojnog vođenja i upravljanja i Vojnog inženjerstva te sedam kadeta 6. naraštaja sa studija Vojnog pomorstva prolazili su obuku za zapovjednike desetina kroz četiri programska područja: vođenje i zapovijedanje, taktika, topografija i pješačko naoružanje. Koncept kampa približio nam je zapovjednik kampa satnik Igor Turk: "Kamp je sinteza kratkog teorijskog dijela i praktičnog dijela. Maksimalno ih pokušavamo stavljati u uloge zapovjednika desetine, barem dva-tri puta tijekom

Kamp je sinteza kratkog teorijskog dijela i praktičnog dijela

trajanja kampa. Izdajemo im zadaće i želimo vidjeti njihovu reakciju, tj. kako će ju izvršiti na terenu. Kad instruktor, odnosno stariji kadet da kadetu zadaću, on radi svoje procedure vođenja postrojbe, planira u kratkim crtama kako napraviti zadaću i priprema dvije inačice djelovanja, a zatim prezentira to instruktorima i ostalim kadetima“, kaže satnik Turk i ističe da su kadeti i instruktori zadovoljni provedbom obuke. “Svakodnevno provodimo raščlambe nakon djelovanja. Povratne su informacije jako dobre. Kadeti su motivirani i željni rada. Grešaka ima i bit će ih, ali uvijek nastojimo da ih bude što manje. Zasad su i kadeti i instruktori zadovoljni i sve ide po planu“, zaključuje satnike Turk.

Pitali smo kadete o njihovu doživljaju obuke. Skupniku Mateju Belčiću, koji je rodom iz Vukovara, obuka je zanimljiva. “Prva je godina bila također zanimljiva, ali ovo je nešto potpuno

“Na kampu je odlično, radi se puno i kvalitetno. Akademski dio dobro nas je pripremio za ovaj praktični dio, ali ipak, što se tiče vojnog dijela, najviše se uči ovdje”, kaže kadet Gabrijel Sever

drugačije. Treba paziti na puno toga. Treba znati voditi svih deset ljudi, ali ne neposredno, jer imamo zapovjednike timova pa treba znati i njima upravljati. Zapovjednik desetine treba brinuti za plan i njegovu izvedbu te dobrobit svih ljudi, a u tome mu pomažu zapovjednici timova“, kaže skupnik Belčić. Skupnica Lana Obučina također je zadovoljna kampom, a kako je iz Like, kaže da je navikla na teren. “Vrijeme je malo izazovno, dosta je natopljen teren. Najveći je problem kiša, ali došla sam na svoj teren jer sam iz Like. No, iako su vremenski uvjeti zahtjevni, upravo smo zato i ovdje, da se naučimo na realne zimske uvjete“, zaključuje skupnica Obučina.

BUDUĆI ZAPOVJEDNICI VODOVA

Na Zimskom kampu 3 na Gakovu obuku je prolazio 41 kadet 21. naraštaja, od čega 22 sa studija Vojnog vođenja i upravljanja, devet sa smjera Vojnog inženjerstva i 10 sa studija Vojnog pomorstva. Zapovjednik Zimskog kampa 3 natporučnik Matej Kešina objasnio nam je da je na ovom kampu naglasak obuke na procesu vođenja postrojbi jer se kadeti osposobljavaju za zapovijedanje vodom. “Stavljamo kadete u uloge zapovjednika vodova jer je to ono što će oni postati. Cilj nam je vidjeti kako će budući zapovjednici voditi vod, kako će odrediti formacije, tehnike i kretanja ovisno o taktičkoj situaciji, prijeći opasno područje, zau-

Zanimljivije je na terenu jer su zbog toga i krenuli ovim putem, ali bez akademskog dijela ne bi mogli kvalitetno prolaziti obuku

zeti područje prikupljanja i reagirati na izravnu i neizravnu vatru. Oni su određene preduvjete trebali steći i prije ovog kampa, a ovo je najkompleksnija nadogradnja. Sada zapovijedaju vodom, ne više desetinom, skupinom ili pojedincem. Više nije naglasak na pojedinačnom vojniku i kako će on gađati, već ih zanima upravljanje vatrom“, kaže nam natporučnik Kešina. Dnevni raspored sličan je kao i kod prethodno spomenutih zimskih kampova, no kako je ovdje riječ o zapovijedanju vodom natporučnik kaže da kadeti često tijekom večernjeg slobodnog vremena imaju pitanja, a pogotovo kad se dođe do razine obuke vezane za izdavanje operativne zapovijedi. Naime, svaki zapovjednik voda mora biti osposobljen za primanje operativne zapovijedi te mora izvijestiti svojeg zapovjednika satnije da je razumio operativnu zapovijed i ponuditi mu svoju zamisao djelovanja, tj. kako on planira provesti ono što mu je zadano. “Primjerice, zapovjednik satnije zadao je zapovjedniku voda da osvoji neki objekt i po tome zapovjednik voda mora napraviti svoj nacrt, tj. mora imati svoju analizu zemljišta, neprijatelja i shemu manevra, odnosno vlastitu inačicu djelovanja koja se mora uklopiti u zamisao nadređenog zapovjednika. Dakle, mora doći zapovjedniku satnije i objasniti kako planira provesti operaciju prema zapovijedi zapovjednika satnije“, objašnjava natporučnik Kešina. Pitali smo ga kakvi su njegovi dojmovi o polaznicima kampa. “Ovo je njima odmor od akademskog dijela. Većina njih priželjkuje ovo i veseli se. Većinom je njihovo stajalište, kao i nas djelatnika, da imaju malo kampova i terena i malo praktične izvedbe onog što su učili. Imamo puno povratnih informacija od kadeta, koji kažu da teorijski sve znaju, ali im nedostaje praktične primjene. Kad bi dobili veću praktičnu primjenu, odnosno kad bi ona bila obuhvatnija, a time i intenzivnija, onda bi oni izišli, da se tako izrazim, kao puno *bolji proizvod* na kraju dana. Mi ih razumijemo i možemo podržati tu inicijativu“, zaključuje natporučnik Kešina. Kadet desetnik Zdenko Pendeš sa studija Vojnog vođenja i upravljanja

Prvi smo put u ulozi zapovjednika voda, što znači da imamo više elemenata kojima treba upravljati. Treba planirati, jer puno ljudi ovisi o našim odlukama

Cilj nam je vidjeti kako će budući zapovjednici vodova voditi vod, kako će odrediti formacije, tehnike i kretanja ovisno o taktičkoj situaciji, prijeći opasno područje, zauzeti područje prikupljanja i reagirati na izravnu i neizravnu vatru

kaže da je iskustvo s prethodnih kampova potrebno i itekako je koristilo za ovu razinu zapovijedanja. “Nakon prve godine, kad smo učili temeljne vojničke vještine i druge godine, kad smo učili vođenje desetine, došli smo do trenutka kad trebamo znati iskoristiti sve što smo dosad učili. Svi daju sve od sebe i trude se svladati zapovijedanje vodom. Dosta je novih stvari, bitna je kohezija među desetinama i među zapovjednicima, u biti komunikacija, kako bi sve bilo kako treba“, rekao nam je kadet Pendeš. Kadetkinja desetnica Maja Ljubos, studentica je Vojnog inženjerstva, a istaknula je da je kamp zahtjevan, ali i da je zanimljiviji od akademskog dijela obrazovanja. “Prvi smo put u ulozi zapovjednika voda, što znači da imamo više elemenata kojima treba upravljati. Treba planirati, jer puno ljudi ovisi o našim odlukama. Zanimljivije je na terenu jer smo zbog toga i krenuli ovim putem, ali bez akademijskog dijela ne bismo mogli kvalitetno prolaziti obuku“, zaključila je kadetkinja Ljubos.

Temeljni tečaj alpskog skijanja

Foto: Natko Lugačić

Kadeti 20. naraštaja od 15. do 20. veljače u sklopu Zimskog kampa 4 proveli su temeljni tečaj alpskog skijanja na skijalištu Platak. Na kampu su bili kineziolozi HVU-a, instruktori ZSS-a i Kadetske bojne. Prvog dana skijanja kadeti su podijeljeni u skupine prema njihovim vještinama skijanja, a zadnji dan tečaja instruktori su ih ocijenili

Temeljnim vojničkim vještinama, odnosno rukovanju naoružanjem, osobnoj zaštiti, pronalasku zaklona, pripremi za borbu, reakciji na paljbu, tj. onim kompetencijama koje vojnik kao pojedinac treba imati u borbi, učili su ih iskusni instruktori i sedam starijih kadeta, koji su bili suradnici u obuci

OBILJEŽENA 26. OBLJETNICA POČASNO-ZAŠTITNE BOJNE

U vojarni "1. hrvatski gardijski zbor" na Tuškancu 25. veljače obilježena je 26. obljetnica Počasno-zaštitne bojne

Obilježavanje je započelo misnim slavljem u kapelici vojarne, a nastavilo se na središnjoj svečanosti kojoj su nazočili predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga RH Zoran Milanović, izaslanik potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra obrane državni tajnik Branko Hrg, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general-pukovnik Tihomir Kundid, zapovjednik Počasno-zaštitne bojne brigadir Tihomir Zebec i drugi visoki uzvanici. Na svečanosti su zaslužnim pripadnicima Počasno-zaštitne bojne uručena odlikovanja, pohvale i nagrade.

Nazočnima se obratio general-pukovnik Tihomir Kundid, koji je rekao da se obilježavanjem ovakvih obljetnica čuva sjećanje na postrojbe koje su bile ishodište stvaranja Počasno-zaštitne bojne te istaknuo njezinu dugu tradiciju, ali i obvezu razvijanja daljnjih

TEKST I FOTO
Hrvoje Lončarević

sposobnosti. "Vrijednosti tih postrojbi danas su utemeljene u Počasno-zaštitnoj bojni. Vaša postrojba simbolizira tradiciju koja ima svoj kontinuitet. Svi vi svjesni ste svoje odgovornosti koju imate. Ta odgovornost ne očituje se samo kroz vašu vrhunsku razinu vojničkih sposobnosti, već kroz stegu, karakter te besprijekornu provedbu vaših primarnih zadaća. Tradicija sama po sebi nije dovoljna. Ona vas obvezuje, ali ono što je od osobitog značaja jest da morate dalje razvijati svoje sposobnosti i ono što je itekako bitno, a to je obuka kroz koju morate dosegnuti razinu sposobnosti koja se od vas očekuje i traže u provedbi zadaća. Počasno-zaštitna bojna ima svoju dugu tradiciju. Tu tradiciju, naravno, nastavit ćete i dalje kroz proces obuke vrhunske osposobljenosti i demonstracije vaših sposobnosti u onom što su vaše primarne zadaće. Postignuća su ona što karakterizira svaku postrojbu. Vaša postignuća u vremenima koja su iza vas nisu nedostajala", istaknuo je general Kundid.

Brigadir Tihomir Zebec tijekom govora istaknuo je da je obljetnica prilika prisjetiti se svih lijepih trenutaka i događaja te prijašnjih pripadnika postrojbe koji su pridonijeli razvoju postrojbe i njezinim sposobnostima. "Iznad svega, s posebnim pijetetom i poštovanjem prisjećamo se 76 pripadnika, heroja Domovinskog rata, koji su od sebe

ŠTITNE BOJNE

dali sve, položivši svoje živote na oltar domovine ispisavši time sveti zavjet kao залог budućnosti ove postrojbe prema domovini", poručio je zapovjednik Zebec. Istaknuo je da se ova postrojba, unatoč malobrojnosti, nosi s velikim izazovima i ponosno izvršava svoju zadaću. "Slogan i moto Počasno-zaštitne bojne *Čast, dužnost, Domovina*, nisu samo riječi, to je prije svega obveza i način odnosa prema postavljenim zadacima i dostizanju ciljeva. Taj slogan snažan je imperativ da smo u svakom trenutku spremni odgovoriti na nove izazove i zadaće te uvijek biti odvažni da na najbolji način i u potpunosti odgovorimo na njih kako bi pružili potrebnu sigurnost na dobrobit svijeta nas", istaknuo je brigadir Zebec. Svečanost je uveličala Klapa HRM-a "Sveti Juraj", a Počasna garda Oružanih snaga Republike Austrije te vojno-akrobatski vod Počasne satnije Počasno-zaštitne bojne uz pratnju Orkestra Hrvatske vojske izveli su prigodan nastup.

Dan otvorenih vrata

Pripadnici Počasno-zaštitne bojne brojnim zainteresiranim građanima predstavili su u povodu 26. obljetnice rad i sposobnosti postrojbe, a među posjetiteljima bili su brojni učenici osnovnih škola.

Na taktičko-tehničkom zboru posjetitelji su imali priliku razgledati vojnu opremu. Predstavljena su sredstva i sustavi koji se koriste u provedbi zadaća neposredne zaštite i osiguranja štićenih osoba i objekata na kopnu i moru te u izvršavanju počasno-ceremonijalnih aktivnosti. U središnjem dijelu programa pokazane su ključne sposobnosti postrojbe, rad pripadnika Počasno-zaštitne bojne s osobnim naoružanjem kroz sinkronizirane taktičke radnje i borbene drilove. U sklopu protudiverzijske zaštite demonstriran je rad psa za detekciju eksploziva uz prikaz postupaka pretrage, identifikacije i osiguranja sumnjivih predmeta. Predstavljene su i sposobnosti besposadnog sustava za izviđanje i nadzor perimetra osiguranja štićenog prostora, čime je istaknuta integracija suvremenih tehnologija u sustav zaštite. Prikazane su i procedure protueksplozijske zaštite pri neutraliziranju eksplozivne naprave, uz naglasak na sigurnosne protokole i koordinirano djelovanje specijaliziranog tima. Program je uključivao i demonstraciju taktičkog kretanja te reakciju tima u uvjetima simulirane paljbe, čime su posjetiteljima približene zahtjevne operativne situacije u kojima postrojba ima sposobnost djelovanja. Zainteresirani posjetitelji imali su priliku vidjeti i jedinstvenu izvedbu Vojno-akrobatskog voda te fizičku pripremu pripadnika Počasno-zaštitne bojne kroz funkcionalne crossfit vježbe kao prikaz sportskog natjecanja "Izazov tjelesne spremnosti – Viribus Unitis" koje se jednom godišnje održava u organizaciji Počasno-zaštitne bojne.

Završni dio događanja imao je interaktivan karakter. Najmlađi su sudjelovali u natjecanju tjelesne spremnosti iz vojničkih disciplina kroz poligonski tip natjecanja, a održano je i natjecanje u situacijskom streljaštvu. Sudionicima su uručene diplome za sudjelovanje, a najboljima i medalje za ostvarene rezultate. Dan otvorenih vrata bio je izvrsna prigoda prikazati visoku razinu osposobljenosti i spremnosti Počasno-zaštitne bojne te njezinu otvorenost prema javnosti i lokalnoj zajednici.

Foto: PZB/ Ana Marija Kaitc

UGOVORNI PRIČUVNICI

ONI SU NAJBOLJI, A OVA GODINA

Lara Cvjetko, Zrinka Ljutić i Josip Glasnović dobitnici su nagrade za sportašicu odnosno sportaša godine po izboru Hrvatskog olimpijskog odbora za uspjehe postignute u 2025. godini

ODINA NOSI NOVE IZAZOVE

TEKST Ivan Šurbek

Foto: Filip Klen

Foto: Damir Senčar/HOO

Vrhunski rad, vjera u vlastite mogućnosti dovela je do toga da redovito slavimo uspjehe naših sportaša

Iako smo već prilično ušli u 2026. godinu, nije na odmet prisjetiti se uspjeha koje su hrvatski sportaši ostvarili u godini iza nas. Uspjesi su to koji će se pamtiti zauvijek jer su hrvatski sportaši došli do samog svjetskog vrha u sportovima u kojima se natječu. Troje aktualnih dobitnika priznanja HOO-a natječu se u tri različita sporta što samo dokazuje koliko je Hrvatska izvrsna.

Vrhunski rad, vjera u vlastite mogućnosti dovela je do toga da redovito slavimo uspjehe naših sportaša. Nismo očekivali da ćemo iz godine u godinu na krovu svijeta imati Josipa Glasnovića koji je godinama jedan od najboljih strijelaca, da ćemo nakon Barbare Matić u tako kratkom vremenu imati novu veliku uzdanicu i vedetu u džudu - Laru Cvjetko. Malo tko je mogao očekivati da će Zrinka Ljutić zakoračiti putem Kostelića, no ipak naši sportaši pokazuju da ništa nije nemoguće.

NAJTEŽE JE OSTATI NA VRHU

Iako dolaze iz različitih sportova zajedničko im je jedno. Ljutić, Glasnović i Cvjetko ugovorni su pričuvnici Hrvatske vojske, odnosno u sastavu su hrvatske policije (Ljutić), te osim što predstavljaju Hrvatsku, oni na međunarodnim natjecanjima ponosno nose obilježja pobjedničke hrvatske vojske i policije. Svakako, možemo biti ponosni. U mnoštvu velikih postignuća hrvatskih sportaša i sportskih kolektiva dobiti priznanje za najbolje u jednoj godini zaista je

Zrinka Ljutić, svjetska juniorska prvakinja u slalomu iz 2022. godine održanom u kanadskoj Panorami prošle je godine nanizala tri slalomske pobjede u Svjetskom kupu, čemu je pridodala još jedno drugo mjesto čime je osvojila Mali kristalni globus u ovoj disciplini

Foto: Damir Senčar/HINA

Zrinka Ljutić prošle je godine potvrdila i opravdala svoj status velike nade svjetskog skijanja

veliko priznanje posebno kad ono dolazi od Hrvatskog olimpijskog odbora koji osim što puno ulaže u sport, na najbolji način cijeni i prosuđuje izvrsnost sportaša. Prošle godine u kolovozu smo razgovarali s Larom Cvjetko i Josipom Glasnovićem. Do kraja godine na međunarodnim su natjecanjima potvrdili svoje kvalitete, a u novoj godini planiraju nastaviti tamo gdje su stali. Prisjetili smo se njihovih uspjeha, ali i uspjeha Zrinke Ljutić. Za Hrvatski vojnik Lara Cvjetko i Josip Glasnović iznijeli su svoje dojmove o protekloj sezoni i podijelili s nama što očekuju od nove.

Zrinka Ljutić prošle je godine potvrdila i opravdala svoj status velike nade svjetskog skijanja. Svjetska juniorska prvakinja u slalomu iz 2022. godine održanom u kanadskoj Panorami prošle je godine nanizala tri slalomske pobjede u Svjetskom kupu, čemu je pridodala još jedno drugo mjesto čime je osvojila Mali kristalni globus u ovoj disciplini. Prije 19 godina mali slalomski globus osvojila je i Janica Kostelić, a mnogi svjetski stručnjaci u Zrinki vide upravo nasljednicu snježne kraljice Janice Kostelić. Ljutić je završila i kao četvrtoplasirana u ukupnom poretku Svjetskog kupa iza osvajačice Talijanke Federice Brignone, Švicarke Lare Gut-Behrami, te još jedne Talijanke Sofie Goggie. Ljutić je ujedno bila i najbolje rangirana *tehničarka* u Svjetskom kupu, a uz slalomske uspjehe, ostvarila je i vrlo dobre nastupe u veleslalomu. Bio je to samo pokazatelj njezine kvalitete i zalag za budućnost u kojoj će zasigurno igrati važnu ulogu. Lara Cvjetko je pak nakon još jednog srebra na Svjetskom prvenstvu godinu iza nas završila kao najbolje rangirana džudašica svijeta u kategoriji do 70 kilograma. Nakon poraza u finalu Svjetskog prvenstva 2022. od Barbare Matić, Cvjetko je ponovno došla do novog finala u kojem nažalost nije uspjela doći do zlata. Poražena je na zlatni bod u finalu od Japanke Shiho Tanake, ali svejedno prošle je godina imala nekoliko maestralnih nastupa. Osvojila je Grand Slam, te dva Grand Prix turnira, a tome je pridodala još i dvije bronce, jednu s Grand Slama, a drugu s Europskog prvenstva. U godini koja dolazi Cvjetko se aktivno priprema za nove izazove, a u nju ulazi s više od tisuću bodova prednosti pred drugorangiranom.

Josip Glasnović devet godina nakon velikog uspjeha na Olimpijskim igrama ponovno je došao na vrh svijeta

Cvjetko je iznijela svoje dojmove od prošle godine i očekivanja koja ima u 2026. godini. “Iza mene je zaista odlična sezona i jako sam zadovoljna postignutim. Završila sam kao broj 1 na svjetskoj rang-ljestvici, osvojila srebro na svjetskom i bronzu na Europskom prvenstvu. To su zaista veliki uspjesi. Ovo je prva sezona u kojoj sam u istoj godini osvojila i svjetsku i europsku medalju, na što sam iznimno ponosna. U novu sezonu ulazim s još većim ciljevima. Ići ću turnir po turnir, skupljati bodove i postupno se pripremati za kvalifikacije za Olimpijske igre koje počinju u lipnju. Glavni fokus bit će mi europsko i svjetsko prvenstvo. Voljela bih ponoviti prošlogodišnje uspjehe i osvojiti medalju na oba natjecanja, a možda ih i nadmašiti. Cilj mi je osvojiti barem jednu titulu – europske ili svjetske prvakinje. Naravno, svemu pristupam korak po korak, trening po trening, pa ćemo vidjeti što nas čeka”. Zahvalna sam na podršci koju dobivam od MORH-a, od Hrvatskog olimpijskog odbora i od Saveza naravno i laska mi priznanje koje sam dobila jer je to samo dokaz da je bilo vrijedno truda“, kaže Lara Cvjetko.

JEDNA OD NAJBOLJIH GODINA

Josip Glasnović, bio je također iznimno uspješan za što je nagrađen priznanjem najboljeg sportaša od Hrvatskog olimpijskog odbora. Glasnović, olimpijski prvak iz Rija 2016. godine, u prošloj je godini osvojio dva naslova svjetskog prvaka. Bio je najbolji u pojedinačnom, ali i u ekipnom dijelu u disciplini trap. Natjecanje je održano u grčkoj prijestolnici, Ateni. Usto, ostvario je još nekoliko zapaženih rezultata i uspjeha na natjecanjima Svjetskog kupa, a ujedno je dokazao i kako su godine samo broj. Ovaj je strijelac tako devet godina nakon velikog uspjeha na Olimpijskim igrama ponovno došao na vrh svijeta, a na njemu se planira zadržati i u ovoj godini.

S nama je podijelio svoja razmišljanja. “Mogu reći da mi je prošla godina bila jedna od najboljih godina, gdje sam postigao zaista velike uspjehe. Osvojio sam europsko zlato u trap solo disciplini, i svjetsko zlato pojedinačno na Svjetskom prvenstvu u Ateni. Tempirao sam formu za cijelu tu godinu. Bila je jedna od najboljih godina u mo-

Foto: privatna arhiva Josipa Glasnovića

Foto: Gabi Juan (EJU)

Ovo je prva sezona u kojoj sam u istoj godini osvojila i svjetsku i europsku medalju, na što sam iznimno ponosna kaže Lara Cvjetko

Lara Cvjetko je nakon još jednog srebra na nedavnom Svjetskom prvenstvu godinu završila kao najbolje rangirana džudašica svijeta u kategoriji do 70 kilograma

Josip Glasnović, olimpijski prvak iz Rija 2016. godine, u prošloj je godini osvojio dva naslova svjetskog prvaka. Bio je najbolji u pojedinačnom, ali i u ekipnom dijelu u disciplini trap

joj karijeri. Kad pogledam na postignuća, uz 2016. godinu i olimpijsko zlato u Riju ovo je bila zaista jedna od najboljih. Mogu reći da su to bile moje dvije najbolje godine u karijeri jer sam osvojio sva zlata“, kaže Josip Glasnović kroz smijeh. “Jako mi puno znači priznanje HOO-a, kao i njihova potpora, te potpora MORH-a. Olakšava mi svakodnevicu. Najbolji sam sportaš u protekloj godini. Drugi je put u karijeri da sam primio ovo priznanje nakon 2016. godine. Bila je to godina puna zlata, medalja i nagrada“, dodaje.

“Raspored mi je ove godine ispunjen. Imam dva natjecanja Svjetskog kupa na kojima ću se natjecati. Krajem ožujka očekuje me Svjetski kup u Maroku, zatim me u srpnju očekuje put u Lonato u Italiji na isto natjecanje. Planiram nastupiti na Mediteranskim igrama koje će održati također u Italiji. Očekuje me i Europsko prvenstvo u Malakasi u Grčkoj u devetom mjesecu, te Svjetsko prvenstvo koje će se održati u studenom na kojem se dijele kvote za Olimpijske igre. To mi je jedan od glavnih ciljeva. Izboriti kvotu. Ako budem među najbolja četiri, onda ću izboriti nastup na Igrama. Godina počinje polako, ali onda se pomalo zahuktava. Nadam se da će sve ići glatko, bez ozljeda“, kaže nam Josip Glasnović.

Hrvatske sportaše u 2026. godini čeka puno natjecanja i izazova, a Ministarstvo obrane svim hrvatskim sportašima želi puno uspjeha i u ovoj godini.

VOJNIČKE KACIGE

Šestan-Busch će, u skladu sa svojom razvojnom strategijom, i dalje biti koncentriran na kacige i zaštitu, ali prilagođavat će ih integriranom nošenju i uporabi sadašnjih i budućih aktivnih senzorskih, komunikacijskih i drugih sustava

HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA

Iskustva iz suvremenih ratova, ponajviše onog izazvanog ruskom agresijom na Ukrajinu, dodatno su motivirala hrvatskog proizvođača protubalističkih kaciga Šestan-Busch na nove projekte. Štoviše, tvrtkin pogled u budućnost seže i puno dalje

2040. GODINE

TEKST
Domagoj Vlahović

FOTO
Tomislav Brandt

HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA

U malom izložbenom salonu tvrtke Šestan-Busch jedna kaciga ima počasno mjesto. Na dijelovima koji pokrivaju tjeme i potiljak vidljivi su tragovi učinka malih krhotina i udarno-toplinskog vala prouzročenih eksplozijom. U Prelogu ju je poslao zahvalni ukrajinski vojnik, kojeg je prošle godine na bojišnici u Donbasu napao ruski FPV dron. "Evo, zbog toga smo ovdje. Zaštita života i zdravlja čovjeka naša je temeljna misija", kaže nam suvlasnik tvrtke Alojzije Šestan. Tu misli na pogone i stotinu zaposlenika jednog od najpoznatijih svjetskih brendova za proizvodnju protubalističkih kaciga i druge zaštitne opreme. Misli i na

tvrtke s kojima su povezani, a nalaže se u Njemačkoj, Češkoj i SAD-u. U tvornici u Međimurskoj županiji nismo bili nekoliko godina te ne možemo ne primijetiti da je udio proizvodnih postrojenja povećan. "Da, širimo se, ali nama je najvažnije da se kontinuirano moderniziramo novim tehnologijama, strojevima, računalima...", nastavlja Šestan i dodaje da taj smjer slijede od početka. Tijekom 1995. njegova je tvrtka isporučila Hrvatskoj vojsci prvu kacigu koja je imala razinu zaštite 580 m/s po vrijednosti V50, prema NATO-ovu standardu STANAG 2920, koji se odnosi na zaustavljanje fragmenata odnosno šrapnela. To je brzina pri kojoj postoji 50 posto

Prosječna kaciga koja dolazi iz pogona u Prelogu sadrži oko 360 dijelova. U tvrtki ističu da ih sve, osim osnovne sirovine, proizvode sami

vjerojatnosti potpunog proboja kacige, a 50 posto vjerojatnosti zaustavljanja (djelomičnog proboja tj. zadiranja). Na novijem, klasičnom modelu BK-ACH, izrađenom uglavnom od aramidnih vlakana, razina je ≥ 650 m/s (prema nekim informacijama doseže 700), uz masu koja ne prelazi 1500 grama. U tvrtki s ponosom navode da, 30 godina nakon što su proizvedene, njihove aramidne kacige i dalje imaju čak 95 posto početnih značajki.

ARAMID, POLIETILEN...

U međuvremenu je razvijana polietilenska (PE), tzv. bijela kaciga, s ciljem postizanja povećane razine zaštite uz smanjenje mase. Projekt Komercijalizacija PE kacige, baš kao i projekti Multifunkcionalna zaštitna kaciga te Komercijalizacija zaštitne polumaske za sigurnost, sufinancirani su iz fondova EU-a. Šestan-Busch iskoristio ih je i za istraživanje i razvoj (R&D), nabavu novih strojeva i druge opreme, uvođenje novih tehnologija proizvodnje... Suvlasnik tvrtke danas kaže da bi, dođe li do odgovarajuće narudžbe, u Međimurju mogli serijski proizvoditi i PE kacige. I tako ih dodati dosadašnjem broju od dva i pol milijuna isporučenih (tri kad se ubroje i kacige koje je isporučio njemački partner) u više od sedamdeset zemalja. "Bili smo poznati u Europi kao proizvođač aramidnih kaciga i dugo smo se lomili hoćemo li potpuno prijeći na polietilen ili ostati na aramid. Svaki od tih materijala ima svoje prednosti. Ipak, aramid je u primjeni više od 40 godina i na njemu smo maksimalno ispekli zanat, imamo golemo iskustvo. Polietilenska kaciga dvostruko je ili trostruko skuplja. To je bio jedan od razloga zbog kojih nismo prešli na serijsku proizvodnju polietilena, ali cijelo vrijeme razvijali smo i istraživali različite materijale", opisuje Šestan. Iskustva iz suvremenih ratova, a najviše iz onog izazvanog ruskom agresijom na Ukrajinu, dodatno su motivirala tvrtku na nove projekte. Štoviše, pogled u budućnost seže i do 2040. godine. I zato smo o prošlosti razgovarali samo kratko.

Niz noviteta već je najavljen na sajmu ASDA održanom u travnju prošle godine u Zagrebu. Na štandu Šestan-Buscha predstavljen je dodatak za kacigu izrađen od novog kompozitnog materijala, koji se na nju stavlja s pomoću čička. Funkcija mu je da primi prvi kinetički udar te apsorbira energiju na ostali dio kacige. Dodatak može zaustaviti pušcano zrno koje leti brzinom većom od 700 m/s. Na sajmu se mogla čuti informaciju da su u Šestan-Buschu prvi na svijetu ponudili jednu takvu zaštitu, a sad je i proširuju. Na kacigama će biti sve više čičaka s pomoću kojih će biti prikvačeni dodaci. To znači da će se razina zaštite moći modificirati ovisno o misiji, tj. u skladu s procjenom na kojem dijelu kacige bi balistička prijetnja mogla biti najvjerojatnija. Štoviše, u planu je razvoj dodatka i za druge dijelove tijela.

MOTIVI ZA NOVU GENERACIJU

Još jedan, puno važniji novitet, predstavljen je nedavno: nazvan je CROME (Croatian Military Equipment) i odnosi se na potpuno novu generaciju Šestan-Buschovih vojničkih balističkih kaciga. Jedan od motiva za nju došao je iz Ujedinjenih Arapskih Emirata, izbirljivog kupca koji je dosad za svoj obrambeno-sigurnosni sustav nabavio više od 400 000

Hibridna kaciga serije CROME –
masa školjke je 900 grama, a razina
zaštite po vrijednosti V50, prema
NATO-ovu standardu STANAG
2920, veća je od 850 m/s

[CROME]
HYBRID

Weight
Shell: 900g

Protection
V50 ≥ 850m/s

HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA

hrvatskih kaciga. "Upravo su nas oni zamolili da razvijemo nešto novo, nešto što još nema nitko. Naša tehnička služba, naši inženjeri, uložili su jako puno rada", opisuje Šestan. CROME ima vidljivo drukčiji dizajn od, primjerice, modela BK-ACH. Prema podacima koje navodi tvrtka, temelj su joj također aramidna vlakna, a prilagođena je montaži različitih dodataka, kao i nošenju te uporabi komunikacijske opreme (slušalice, mikrofoni). Masa školjke se, ovisno o veličini kacige, proteže od 900 do 1200 grama. Uz jedan primjerak kacige izložen u salonu stoji podatak da je razina zaštite po vrijednosti V50 ≥ 850 m/s. Alojzije Šestan ističe da su se, osim razini zaštite, posvetili prije svega ergonomiji i udobnosti. Jer, najgora je kaciga ona koju vojnik ne želi nositi. "Ne samo da smo promijenili oblik školjke nego smo stavili i kompletno novu unutarnju opremu – materijale koji su negorivi, kojima ne smeta utjecaj visokih i niskih temperatura zraka, koji ne upijaju vlagu i znoj... U unutrašnjost ide i memorijska spužva, koja se sama prilagođava glavi korisnika. Sve skupa uvezano je u integrirani sustav za apsorpciju energije, odnosno udarca", nabraja. I dodaje da su u Prelogu apsolutno spremni za serijsku proizvodnju kaciga CROME, da su za nju napravljeni potrebni kalupi.

Prizor s internog testiranja hibridnih školjaka u tvrtkinu laboratoriju za ispitivanje proizvoda

I tu dolazi do izražaja važnost odgovarajućeg korištenja fondova EU-a: "Za razvoj multifunkcionalne kacige, koja je u biti proizvod dvojne namjene, kupili smo nove strojeve za krojenje te laserske strojeve, i te strojeve sad koristimo u razvoju i proizvodnji CROME-a." Inače, prosječna kaciga koja dolazi iz pogona u Prelogu sadrži oko 360 dijelova: "Sve ih proizvodimo sami, sve osim osnovne sirovine. U proizvodnju smo implementirali sve NATO-ove i EU-ove standarde, standarde kontrole kvalitete, zaštite na radu... Prvi smo u Hrvatskoj dobili NATO-ov standard osiguranja kvalitete AQAP."

POTRAGA ZA NAJBOLJIM RJEŠENJEM

Dok čeka ispunjenje svojeg komercijalnog potencijala, CROME je projekt koji prema tehnološkim značajkama treba biti korak naprijed za Šestan-Busch. Ali već je uvelike u tijeku projekt koji bi mogao značiti dva, pa i više koraka naprijed – razvoj takozvane hibridne ili sendvič-kacige. Ponavljamo, tvrtka je poznata u svijetu po kvalitetnim aramidnim kacigama, a razvila je i polietilensku kacigu, manje mase i veće razine zaštite. No, polietilen iznimno visoke molekulske mase (Ultra-High Molecular Weight Polyethylene – UHMWPE) nije bez mana. Počinje gubiti balistička svojstva na ekstremno visokim temperaturama i osjetljiviji je na vruće šplitere. Nije zanemariva ni dosta viša cijena. Slična priča vrijedi za kacige čiji je važan element čvrst i izdržljiv metal titanij, a omiljena su zaštita nekih specijalnih policijskih postrojbi. Lakši je od čelika, ali njegova je prerađa iznimno skupa. Njihova razina zaštite po američkom standardu N.I.J. doseže razinu 4, a uobičajena razina aramidnih kaciga je 3A. No, kacige od titanija zbog mase nisu pogodne za dugotrajno nošenje, dakle, za većinu vojničkih postrojbi. Glava se ne

Pogled na stražnje dijelove nove kacige CROME i klasične kacige Šestan-Busch otkriva da među modelima postoji više razlika

može preopteretiti do krajnjih granica. Da bi ublažile taj problem, neke tehnološki iznimno napredne vojske razvijaju egzoskeletne sustave koji bi rasporedili masu kacige i na ramena korisnika. No u pogonima hrvatske tvrtke glavna je zadaća ipak sama kaciga. “Mi moramo balansirati razinu i način zaštite, uskladiti ih s medicinskim zahtjevima. Ako čovjek na glavi ima nešto teško ili neudobno, neće to nositi. Kaciga nije laboratorijski proizvod. Ona se nosi u svim ekstremnim uvjetima, pod stresom, na velikim hladnoćama i vrućinama, pa mora biti udobna”, govori Šestan. Glavni cilj vezano uz hibridnu kacigu jest smanjenje mase u odnosu na kacige od aramida – za 20 do 45 posto. To će se postići primjenom nanokompozita, grafenskih struktura i hibridnih materijala (aramid, UHMWPE, keramika). Kacige će se slagati od tzv. sendvič-struktura, tj. slojeva s energetski apsorbirajućim jezgrama koje pružaju bolju apsorpciju udarnih valova i fragmenata. Dakle, Šestan-Busch aktivno radi na tome da dobije najbolju kombinaciju svih tih sastojaka te zadrži pozitivne značajke ugrađenih materijala. A u to smo se uvjerali vlastitim očima – dobivši uvid u interno testiranje hibridnih školjaka u tvrtkinu laboratoriju za ispitivanje proizvoda.

LABORATORIJSKA I TERENSKA TESTIRANJA

“Trenutačno testiramo kacigu koja ima za 20 posto manju masu nego aramidna, a V50 veći je od 850 m/s. Nešto slično razvijaju i drugi, to je trend, ali vjerujemo da nitko nije došao toliko daleko kao mi”, govore nam preloški inženjeri i tehničari. Provođe dane i dane projektirajući, konstruirajući i testirajući, tražeći idealnu kombinaciju. Kad budu potpuno zadovoljni, sljedeći korak bit će vanjsko, neovisno testiranje. Važno je spomenuti da u testiranju, zahvaljujući sposobnostima i kapacitetima koje u našoj zemlji ima samo ona,

Foto: Šestan-Busch

U terenskom testiranju kaciga, zahvaljujući sposobnostima i kapacitetima koje u našoj zemlji ima samo ona, sudjeluje i Hrvatska vojska

sudjeluje i Hrvatska vojska. Suradnjom s Inženjerijskom pukovnijom Hrvatske kopnene vojske, na terenu se testiranjima simulira utjecaj eksplozivnih djelovanja FPV dronova na kacige. Tu do izražaja dolaze dvije stvari. Prva je činjenica da hrvatska tvrtka s MORH-om i OSRH i dalje razvija jako dobru suradnju. “Hrvatskoj obrambenoj industriji, pa i nama, nužna je opća institucionalna potpora i mi je dobivamo. Šestan-Busch razvijao se zajedno s našom državom i vojskom. Hrvatskoj vojsci dosad smo isporučili više od 30 000 kaciga, a danas cijelu tu količinu možemo proizvesti za mjesec

Šestan-Busch iskoristio je projekte EU-a i za istraživanje i razvoj, nabavu novih strojeva i druge opreme, uvođenje novih tehnologija proizvodnje...

Preloški inženjeri i tehničari provode dane i dane projektirajući, konstruirajući i testirajući, tražeći idealnu kombinaciju

dana. Suradnja s OSRH nam je ključna. Jer, uvijek ima netko tko zna više od nas. Naši vojnici jedini znaju što im treba i što je za njih najbolje, što još možemo napraviti, poboljšati", objašnjava Šestan. I zato tvrtka vrlo rado šalje nove proizvode u postrojbe Hrvatske vojske. Druga stvar je scenarij testiranja. Mnoštvo dronova na suvremenim bojišnicama stavilo je u prvi plan upravo balističku zaštitu od tih prijetnji bez obzira na to je li riječ o dronovima koji ispuštaju bombe s visine ili o *kamikazama*, koji eksplodiraju u neposrednoj

blizini žrtve. U tom je kontekstu jasno da je važnost kaciga za zaštitu života i zdravlja vojnika vjerojatno veća nego ikad. I da se njihovo testiranje na takve prijetnje mora vršiti već u počecima razvoja novih kaciga. Sami laboratoriji nisu dovoljni.

POGLED DALEKO UNAPRIJED

Smanjenje mase vojničkih kaciga preduvjet je za daljnje razvojne iskorake – opremanje vojnika budućnosti. Pojedince koji će biti odgovarajuće zaštićeni protubalistički, ali zahva-

Mi moramo balansirati razinu i način zaštite, uskladiti ih s medicinskim zahtjevima. Ako čovjek na glavi ima nešto teško ili neudobno, neće to nositi, ističe suvlasnik tvrtke

Suradnja s OSRH nam je ključna. Jer, uvijek ima netko tko zna više od nas. Naši vojnici jedini znaju što im treba i što je za njih najbolje, što još možemo napraviti, poboljšati, naglašava Alojzije Šestan

HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA

Kaciga Šestan-Buscha koja je spasila ukrajinskog vojnika napadnutog ruskim FPV dronom prošle godine na bojišnici u Donbasu

ljujući sustavima koji mu pružaju tu zaštitu istodobno će imati veću svijest o situaciji te biti komunikacijski i senzorski povezan sa svojim zapovjedništvima i oružnim sustavima. U Prelogu su izradili dokument Nova strategija razvoja i platforma tvrtke Šestan-Busch 2026+. U njemu su opisani i već započeti, ali najviše budući planovi. Prema njima, kaciga i drugi sustavi poput zaštitnih prsluka više neće biti samo elementi pasivne zaštite nego i platforme s aktivnim sustavima koji će podrazumijevati i umjetnu inteligenciju. Zanimljivo, primjerice, zvuči što dokument spominje i jako ambiciozne zamisli poput eksperimentalnih elektromagnetskih sustava zaštite, tj. mikroelektrona koji neutraliziraju fragmente elektromagnetskim poljem. Ukratko, Šestan-Busch i dalje će biti koncentriran na zaštitu, ali prilagođavat će je integriranom nošenju i uporabi sadašnjih i budućih aktivnih sustava. U dokumentu stoji da bi spomenute hibridne kacige koje razvija trebale do 2030. godine dominirati tržištem. Do 2035. bi ugradnja senzora i vizira proširene stvarnosti trebala postati stvarnost. Do 2040. trebali bi biti razvijeni sustavi aktivne i adaptivne oklopne zaštite, energetski ojačani materijali i pametni sustavi samodetekcije ozljeda. Da Šestan-Busch ostvari te planove, kako ističu u tvrtki, bit će potrebna dublja suradnja s drugim institucijama, a žele

KONKURENCIJA I IZAZOVI

Na svim razvojnim putovima postoje izazovi, pa i za etablirane tvrtke poput Šestan-Buscha, čiji suvlasnik govori da su po kapacitetima najveća europska tvrtka, a po kvaliteti ubraja se među tri u svjetskom vrhu. No, pitamo ga je li došao kraj nelojalnoj konkurenciji lošijih i kopiranih kaciga? "To je velik problem, postoje čak i kopije s etiketama Šestan-Buscha. U Čileu smo, primjerice, razrezali jednu kacigu s našom etiketom i utvrdili da je došla iz Indije", prisjeća se. A konkurencija je sve veća i veća. "Danas su na tržištu najskuplje američke kacige, slijede europske poput naših, a zatim kineske i indijske. Prije 20 godina na velikim sajmovima bilo bi nas pet-šest proizvođača kaciga. Prije deset godina dvadesetak. U Parizu na prošlogodišnjem Milipolu bilo nas je gotovo stotinu, a pola od tih tvrtki dolazilo je iz Kine. Danas bi svaka zemlja željela imati vlastitu proizvodnju, što je nerealno. Ne budemo li svakog dana sve bolji, ispast ćemo iz lige. Pobjeđujemo velike u njihovu dvorištu isključivo kvalitetom. Naš je fokus od prvog dana bio postati ne najveći nego najbolji. Istraživanje i razvoj nisu naš segment, oni su naša svakodnevica", zaključuje Alojzije Šestan.

Pobjeđujemo velike u njihovu dvorištu isključivo kvalitetom. Naš je fokus od prvog dana bio postati ne najveći nego najbolji, zaključuje Alojzije Šestan

da se ona ostvari unutar Hrvatske. Šestan nam govori da ti ciljevi traže umrežavanje proizvodno-inženjerskog iskustva njegove tvrtke; iskustava i potreba korisnika, tj. vojske i policije; te znanstvenog sektora, a sve zbog istraživanja i razvoja novih koncepata i sustava zaštite te apliciranja na sredstva za istraživanje i razvoj Europskog obrambenog fonda. "Veseli me kad vidim koliko dobrih tvrtki imamo, pa i na polju razvoja umjetne inteligencije", optimističan je Alojzije Šestan.

PROTUZRAČNA OBRANA

PZO POV RATNICI

Većinu prijetnji koje ukrajinskoj obrani dolaze iz zraka čine spori i slabo pokretljivi sustavi: besposadne letjelice, *pametno* streljivo i krstareći projektili. No, njihova brojnost motivirala je zemlje i tvrtke koje napadnutu zemlju opskrbljuju oružjem da razviju nova-stara rješenja za protuzračnu obranu. Riječ je o svojevrsnim kombinacijama poznatih lansera, projektila i vozila

Na ratištima istočne Europe i Bliskog istoka proteklih je godina jasno dokazano da kao strana u sukobu nužno morate posjedovati sustave protuzračne obrane (PZO) koji se mogu nositi s cijelim spektrom ciljeva u zračnom prostoru. Jedna od velikih novosti u tom razdoblju masovna je uporaba različitih besposadnih letjelica koje izvršavaju zadaće izviđanja, izravnih kinetičkih napada ili drugih misija. Odgovor na tu vrstu ugroze trebao je biti brz, s kratkim rokom uvođenja u operativnu uporabu. No, to se nije moglo postići uobičajenim razvojem naprednih PZO sustava. Brojne zemlje i

vojske, čak i one koje nisu uključene u izravna ratna djelovanja, počele su hitne improvizacije. Cilj je bio što brže korištenje novih sustava u stvarnim borbenim misijama ili barem u procesu obuke. U tom kontekstu najčešće su angažirane manje tvrtke ili manje ustrojstvene cjeline ministarstava obrane i oružanih snaga, koje su u više slučajeva u iznimno kratkom roku isporučile rješenja koja nisu idealna, ali su barem solidna. Olakotni je čimbenik vezano uz hitne zahtjeve dramatična promjena zračnog ratovanja koja se dogodila u zadnjih deset-petnaest godina. Očekivani ciljevi primarno više nisu

pokretljivi i brzi zrakoplovi s posadom. Bojištem su velikim dijelom zagospodarile besposadne letjelice, *pametno* streljivo i krstareći projektili s minimalnim manevarskim sposobnostima koji se kreću ne posebno velikim brzinama. U takvim zadaćama danas, a i u budućnosti, neće biti potrebe za vođenim sofisticiranim projektilima velikih kinetičkih sposobnosti. Razvojn timerima to je otvorilo vrata uporabe

TEKST

Marin Marušić

Djelujući najčešće u blizini crta razdvajanja, britanska vozila Stormer opremljena projektilima STARstreak u ukrajinskoj vojsci (slika dolje) brane ključne lokacije ili vrednije PZO sustave poput S-300

više sustava koji rubno ili djelomice udovoljavaju performansa za gađanje zračnih ciljeva. Dio takvih improviziranih rješenja često su sofisticirani projektili koji izvorno nisu bili namijenjeni zemaljskom PZO-u (sustavi GBAD). Većina takvih rješenja, koja su kombinacija različitih lansera, projektila i vozila, zapravo je u slijepoj ulici daljnjeg rasta i razvoja. U više su slučajeva njihovi projektili presnažno (*overkill*) rješenje za najčešće misije PZO-a. No ipak su logičan i praktičan izbor, način za optimalnu uporabu raspoloživih sredstava koja bi inače ostala neiskorištena.

ISKORIŠTAVANJE SKLEPANOG

S vremenom, kroz sve više borbene uporabe i demonstracija djelovanja, ipak se mogu vidjeti obrisi budućih potreba i smjera razvoja. Platforme na težim oklopnim vozilima odbacuju se u korist puno mobilnijih, dostupnijih i jeftinijih vozila. Glavna zadaća nije više pratnja oklopno-mehani-ziranih, nego manjih taktičkih postrojbi, kao i obrana od besposadnih sustava u pozadini, na priličnoj udaljenosti od crte razdvajanja. Sposobnost promjene položaja posebno je važna u obrani od jednosmjernih napadačkih besposadnih letjelica (OWA – UAV). Nakon što ih se otkrije, ti sustavi zbog svoje manje brzine daju PZO-u dovoljno vremena za pripremu boljih lokacija presretanja. I tako *sklepa-*ni mobilni PZO sustavi mogu se iskoristiti

unatoč malom maksimalnom dometu projektila (manje od deset kilometara).

Od svoje pojave prije više desetljeća, američki nevođeni projektili zrak-zemlja serije Hydra kalibra 70 mm pokazivali su velik razvojni potencijal. Sa svojim značajkama, brzinom i dometom ušli su nakon Korejskog rata u masovnu uporabu širom svijeta.

Fleksibilnost uporabe, velike zalihe i laka masovna proizvodnja omogućile su stalan razvoj novih inačica i specijaliziranih namjena. Ideja o korištenju Hydre u misijama PZO-a stara je niz godina. Još na prijelazu iz osamdesetih u devedesete postojali su planovi i testiranja na specijaliziranim oklopnim vozilima Marinskog korpusa SAD-a poznatim kao LAV-AD (Air Defense). Ideja je bila da vozilo, uz standardni rotirajući top i vođene PZO projekte Stinger, može djelovati protiv ciljeva koji su se nalazili izvan dometa tih oružja, najviše helikoptera. Naime, na kraju hladnog rata sovjetski jurišni helikopteri Mil Mi-24 najčešće su koristili projekte dometa šest kilometara. Tako su Amerikanci na LAV-AD ugradili sedmocijevni lanser, sličan onima koje su koristili i na zrakoplovima. Ideja je bila kontroverzna zbog opravdane sumnje da će takav sustav biti učinkovit u pogađanju pokretnih zračnih ciljeva na velikim udaljenostima. Testiran je tek kao kratkoročno rješenje za koje se vjerovalo da će u budućnosti donijeti potencijalna poboljšanja. Velik napredak u uporabi raketa Hydra došao je tek nakon dvadesetak godina. Do njega je dovela potreba za preciznim streljivom s malim rizikom od kolateralnog učinka, ali i opća minijaturizacija elektroničkih komponenata. Do danas je modifikacije provelo desetak proizvođača, a među prvima je bila tvrtka BAE Systems. Njezin APKWS (Advanced Precision Kill Weapon System) danas je najrašireniji sustav tog tipa u svijetu. Odluka o razvoju kompleta za navođenje donesena je još 2009., a prva testiranja s aviona i helikoptera započela su 2011. Četiri godine poslije isporučeni su prvi kompleti za Američku kopnenu vojsku, a 2016. i za Američko ratno zrakoplovstvo.

Učinkovitost APKWS-a prilično je velika i dokazana u brojnim borbenim djelovanjima. Proizvođač navodi 80-postotnu vjerojatnost pogotka unutar dva metra od ciljne točke, uz napomenu da su u borbenim djelovanjima pokazali još veću pouzdanost – više od 90 posto. Tvrtka je još 2021. godine testirala oružje protiv besposadnih letjelica, a rezultati su bili zadovoljavajući.

OHRABRUJUĆI REZULTATI

APKWS je do borbenih djelovanja u Ukrajini došao preko sustava koji je 2022. hitno razvio mali odjel PMA-242 Američke ratne mornarice. Isporuka sustava VAMPIRE (Vehicle-Agnostic Modular Palletized ISR Rocket Equipment) Ukrajini započela je u drugoj polovini 2023. unutar američkog paketa vojne pomoći. Sustav se sastoji od lakog oklopnog vozila Humvee, turele s elektrooptičkim/infracrvenim (EO/IC) senzorima i novodizajniranog četverostrukog lansera projektila Hydra s APKWS modifikacijama. Glavna mu je zadaća obrana od besposadnih zrakoplovnih sustava uz sekundarne mogućnosti gađanja zemaljskih ciljeva. Rezultati koje je u ratu postiglo ukupno 14 isporučenih sustava VAMPIRE vjerojatno su potaknuli i razvoj poboljšanih inačica. Tako je Američka ratna mornarica u proljeće 2024. naručila napredniji sustav za hitne potrebe zone odgovornosti Američkog središnjeg zapovjedništva (U.S. CENTCOM). Sustav je označen kao elektronički napredni zemaljski lansirni sustav (Electronic Advanced Ground Launcher System – EAGLS). U odnosu na VAMPIRE, sustav je napredniji i proizvod je manje tvrtke MSI Defense Solutions. Noseća platforma također je Humvee,

s oružnom stanicom opremljenom četverostrukim lanserom projektila APKWS II te turelom s EO/IC senzori-
ma pomaknutom na prednji dio vozila. Novi je dodatak višemisijiski radarski
senzor RPS-40 tvrtke Leonardo DRS. Radar djeluje u frekvenzijskom pojasu S, a sastoji se od četiri senzora koja
pokrivaju punih 360 stupnjeva oko vozila. Dodatnim radiofrekvencijskim
senzorom povećana je mogućnost detekcije, praćenja i gađanja poten-
cijalnih ciljeva na udaljenostima do deset kilometara. Sustavi su primije-
ćeni u prosincu 2025. tijekom vježbi američkih snaga u Kuvajtu. Njihova
uloga zasigurno je odvratanje, neu-
tralizacija i ublažavanje djelovanja su-
stava OWA-UAV tipa Shahed 131/136
ili sličnih besposadnih letjelica
Grupe II. Iako su daleko od idealnog
rješenja za PZO, navođeni projektili
70 mm u zadnjih nekoliko godina po-
kazali su se jednim od najboljih oružja
te namjene. Sustavi VAMPIRE nisu
ograničeni samo na korištenje streljiva
američkog podrijetla. Nedavno je na
njima testirana i uspješno obavljena
integracija vođenih projektila FZ275
belgijske podružnice francuske tvrtke
Thales. Imaju slične sposobnosti kao
projektili APKWS, a proizvođač u služ-
benim podacima navodi preciznost
od jednog metra mogućnosti kruž-
ne pogreške (CEP) na 6000 metara.
Nastavlja se usavršavanje projektila
APKWS II kako bi se dodatno povećala
njihova učinkovitost. Tako je u travnju
prošle godine BAE Systems predsta-
vio inačicu s dvostrukim tražilom, koja
uz standardni laserski posjeduje i novi
infracrveni tragač. Najveća je pred-
nost takvog poboljšanja sposobnost
koja se približava sposobnosti *ispali
i zaboravi* te sposobnost istodobnog
gađanja većeg broja ciljeva. Inačice
koje su u uporabi trebaju laserskom
zrakom pratiti cilj sve do njegova uni-
štenja, a na novim inačicama to će biti
potrebno tek u početku lansiranja. Za
kasnije navođenje služiti će infracrveni
tragač samog projektila.

BRITANSKI GAVRAN

Nedugo nakon početka otvorene agre-
sije Rusije na Ukrajinu u veljači 2022.,
u Ujedinjenoj Kraljevini ustrojena je u
okviru Ministarstva obrane namjenski

Foto: US Navy / Lt.jg. Samuel Hardgrove

**Projektili AGM-114L
Longbow Hellfire
testiraju se u
različitim inačicama
lansiranja, s
različitim platformi
u različitim
domenama. U PZO
sustavu DASH
bit će korišteni
protiv besposadnih
zrakoplovnih
sustava**

organizirana cjelina Task Force Kindred. Njezina je zadaća
osiguravanje, nabava i isporuka vojne pomoći i opreme na-
padnutoj zemlji. Zbog stanja na bojišnici prioritet su dobila
sredstva za zemaljski PZO. U takvim je okolnostima, u suradnji
s paneuropskom tvrtkom MBDA, osmišljen PZO sustav Raven
(Gavran). Žurnost programa te raspoloživost potrebnih kom-
ponenti omogućili su da razvoj započne već na proljeće 2022.
Tempo razvoja bio je iznimno ubrzan. Od koncepta do isporu-
ke sposobnog demonstratora prošla su tek tri-četiri mjeseca.
Za sklapanje sustava odabrani su sustavi i komponente koji
su u Oružanim snagama Ujedinjene Kraljevine označeni kao
viškovi te će ih one malo vjerojatno iskoristiti. U prvom redu

Foto: UK MOD / Crown copyright 2025 / Alex Hood

**Prema dostupnim
podacima britanski
PZO sustavi Raven
u ukrajinskoj službi
proveli su do sredine
2025. godine
oko 400 gađanja
protivničkih zračnih
ciljeva projektilima
ASRAAM**

PROTUZRAČNA OBRANA

PZO TEMPEST

Zanimljiv, ali možda i ekstreman primjer improviziranog ispunjenja hitnih potreba PZO-a i iskorištavanja dostupnih sredstava je vozilo/sustav Tempest. Prvi put javno je predstavljen u Washingtonu u listopadu 2025. na vojnoj izložbi Udruženja vojske Sjedinjenih Država – AUSA. Tvrtka V2X iz Virđinije nudi komercijalno, lako, modularno i visokomobilno *buggy* vozilo Maverick X3 s dvije lansirne šine na bočnim stranama. Glavno su oružje vođeni, izvorno protuoklopni projektili Hellfire, vjerojatno u inačici AGM-114L s radarskim navođenjem. Glavna je zadaća Tempesta borba protiv sporijih besposadnih letjelica kratkog i srednjeg dometa. Primarni senzor za njihovo otkrivanje je radar na krovu vozila koji djeluje u milimetarskom opsegu. Poznato je da su u zadnjih nekoliko godina testirani i poboljšani projektili te inačice, koji su lansirani s helikoptera AH-64E Guardian i besposadnih letjelica MQ-1C Grey Eagle. Moguće je da su preinake i testiranja poslužili i za prilagodavanje lansera i projektila instalaciji na druge platforme uključujući i kopnena vozila. Samo nekoliko tjedana poslije pojavile su se naznake da su sustavi pronašli put i do Ukrajine. Ukrajinsko ratno zrakoplovstvo objavilo je na Staru godinu video koji prikazuje barem dva primjerka koja djeluju u borbenim misijama iako takve informacije nisu službeno potvrđene. Prema objavi s kraja siječnja 2026., izgleda da je sustav pobudio i interes američkih marinaca. Spominje se i novi naziv sustava – DASH (Denied Area Sprinter-Hellfire). Njegova glavna namjena bit će otkrivanje, klasificiranje, praćenje i neutralizacija besposadnih zrakoplovnih sustava. U dosadašnjim objavama spominje se nabava 50 primjeraka te njihova pojedinačna cijena, koja iznosi oko 200 000 dolara. Dva primjerka trebala bi biti isporučena do kraja svibnja, a ostalih 48 do prosinca ove godine. S obzirom na cijenu, Hellfire zasigurno nije primarni izbor za ekonomično obaranje potencijalnih besposadnih ciljeva. No, oni su raspoloživi i brojni u američkim skladištima. U tijeku je i njihova zamjena suvremenijim projektlima AGM-179 JAGM.

radilo se o projektilima zrak-zrak ASRAAM (Advanced Short Range Air to Air Missile) s infracrvenim samonavođenjem. Bez velikih preinaka, mogli su biti iskorišteni kao projektili za lansiranje sa zemlje na ciljeve u zraku. ASRAAM ili AIM-132 ima masu od gotovo 90 kg, maksimalnu brzinu veću od tri Macha i domet od tridesetak kilometara u izvornoj zračnoj inačici. U novom zemaljskom izdanju taj je domet znatno manji, ali i više nego dovoljan za nošenje s najčešćim prijetnjama s kojima će se uskoro susretati u Ukrajini. Projektil neutralizira ciljeve zahvaljujući bojnoj glavi mase oko deset kilograma koja se aktivira izravnim kontaktom ili laserskim blizinskim upaljačem. Izvorni projektil ASRAAM bio je hvaľljen zbog naprednog slikovnog infracrvenog tražilica čime je optimiziran za pogađanje zrakoplova u dolasku, odnosno na prednjoj polusferi. Sposobno infracrveno tražilo tako se može nositi i s ciljevima s malim infracrvenim odrazom kao što su besposadne letjelice i krstareći projektili. U novoj ulozi sustav je zamišľljen da bude visokomobilan i montiran na kopnu. I tu se rješenje pronašlo među viškovima iz više rodova OS-a Ujedinjene Kraljevine. Izabrano je pokretljivo teretno vozilo Supacat HMT 600. Vozilo na kotačima, s pogonom konfiguracije 6 x 6 izvorno je bilo namijenjeno zračno-desantnim i ekspedicijskim snagama. Na teretni dio svakog vozila montirana su dva lansera s dva projektila spremna za gađanje. Lansirne tračnice nabavljene su iz viškova

Foto: U.S. Army photo by Spc. Dean John Kd De Dios

Kraljevskog ratnog zrakoplovstva. Ta je grana OS-a raspolagala većim brojem lansera prilagođenih projektilima ASRAAM koji su preostali nakon povlačenja iz borbene uporabe aviona Jaguar, Tornado i Hawk. Za inicijalno otkrivanje i praćenje ciljeva koristi se elektrooptički dnevno/noćni senzor na vrhu vozila. Njim se upravlja preko jednostavnog kontrolera. Gađa se s pomoću jednostavnog sustava prekidača kojima se aktivira tražilo projektila i preuzimanje izabranog cilja. Prenosivo upravljačko sučelje može se nalaziti u kabini vozila ili udaljeno do pedeset metara od njega. Sustavi Raven spremni za djelovanje isporučeni su Ukrajini u proljeće 2023. Do danas ih je isporučeno 13. Prema dostupnim podacima, sustavi su do sredine 2025. izvršili oko 400 gađanja protivničkih zračnih ciljeva projektilima ASRAAM. Ukrajinski izvori spominju učinkovitost od oko 70 posto. Najčešće gađani ciljevi bile su OWA-UAS letjelice tipa Shahed/Geranj.

ZAPADNO-ISTOČNA KOMBINACIJA

Nakon sustava Raven, britanska razmišljanja bila su usmjerena prema sličnom konceptu zemaljskog PZO

Američki PZO sustav VAMPIRE čije je glavno oružje četverostruki lanser projektila Hydra s APKWS modifikacijama. Slični su se sustavi na vozilima Humvee u drugoj polovini 2023. počeli isporučivati Ukrajini

sustava. Za razvoj, koji je potrajao oko 18 mjeseci, također je zaslužan odjel Kindred u suradnji s BAE Systemsom. U program je uloženo tek dvadesetak milijuna funti, a dio je osigurala danska vlada. Prva terenska ispitivanja provedena su u rujnu 2024., a sustav je predstavljen u veljači 2025. u okviru novog paketa vojne pomoći. Uz dva završena prototipa, plan je predviđao izradu i isporuku ukupno 15 primjeraka Ukrajinskim oružanim snagama. Sustav je nazvan Gravehawk te se također oslanja na dostupne viškove lansirnih šina borbenih zrakoplova. Međutim, u tom slučaju radi se o ukrajinskoj opremi korištenoj na avionima MiG-29 i Suhoj Su-27. Ideja je bila iskoristiti lansere za vođene projektele zrak-zrak R-73 (NATO-ova oznaka AA-11 Archer). Ima ih puno u ukrajinskim skladištima, a prilično lako mogu se nabaviti i iz drugih zemalja. Sličnosti s Ravenom jesu

Sustav Gravehawk prenosi se u standardnim kontejnerima te lansira vođene projektele R-73. Puno ih je u ukrajinskim skladištima, a lako se mogu nabaviti i iz drugih zemalja

Foto: UK MOD / Crown copyright 2025 / ASI Christian Sparks RAF

PROTUZRAČNA OBRANA

identičan sustav senzora za inicijalno otkrivanje ciljeva, upravljačko sučelje s mogućnošću lociranja iz daljine te postolje s dvije lansirne tračnice. Razlika je u tome što Gravehawkov lanser nije ugrađen na određeno teretno vozilo. Nalazi se u standardnom brodskom/transportnom kontejneru koji može transportirati neko od brojnih teretnih vozila prilagođenih tom međunarodnom standardu. Takav kontejner može se brzo prenositi, ali i iskrcati na lokacijama u misijama točkaste obrane strateških ciljeva. Glavna namjena trebala je biti borba protiv letjelica OWA-UAS, ali i mogućnosti borbe protiv zrakoplova s posadom te krstarećih projektila. Ni Raven ni Gravehawk zasigurno nemaju velik prostor za budući rast, ali solidno su rješenje kad postoje vremenska i materijalna ograničenja. Sa svojim solidnim dometom, projektili R-73 i ASRAAM minimalnim su preinakama prilagođeni za djelovanje sa zemlje. S desecima lansirnih postaja i stotinama presretanja, donijeli su dodatni obrambeni potencijal ukrajinskim snagama uz potrošnju sredstava koja bi inače ostala neiskorištena.

HITNA VOJNA POMOĆ

Saga o PZO ili višenamjenskim vođenim projektilima tvrtke Short Brothers (i njezinih sljednica) jedna je od zanimljivijih iz povijesti razvoja obrambenih sustava. Početak joj je u ranim sedamdesetim, a obilježena je inovativnim rješenjima, velikim neuspjesima te povratkom na tržište s novim inačicama. Inicijalni lako prenosivi PZO sustav Blowpipe (Puhaljka) razvijen 1975. imao je ručno radionavođenje, no proizvođači sličnih sustava već su se odavno bili odlučili za učinkovitije samonavođenje s pomoću infracrvenog tražila. Blowpipeovi rezultati u stvarnim borbenim djelovanjima bili su tako loši da je Short ubrzo razvio poboljšani sustav Javelin (Koplje). Ime poput potonjeg nosi i mlađi te puno poznatiji američki FGM-148. Za razliku od Blowpipea, operater je raspolagao naprednijim poluautomatskim navođenjem. Njegov nasljednik razvijen

Važna je značajka sustava RapidRanger mogućnost korištenja projektila STARstreak (gore), ali i nasljednika iz nove generacije: projektila LMM (dolje). Fotografija dvaju demoprimjeraka potječe iz 2022. godine

Foto: UK MOD / Crown copyright 2022 / Sgt Jimmy Wise RAF

je još brže, sredinom osamdesetih u obliku projektila Starburst (Zvezdana eksplozija). Uz slično tijelo projektila, najbitnija promjena opet je uključivala navođenje, koje je taj put pripadalo sustavu *beam rider*. Projektil se navodio prema emitiranju zrake usmjerene s pomoću optičkog ciljnika zemaljskog operatera. Usporedno s tim sustavom razvijen je i danas u Ukrajini aktivan sustav STARstreak. U tadašnjoj tvrtki Shorts Missile Systems, koja će poslije postati dio francuskog Thalesa, ponovno su se odlučili za inovativna i radikalna rješenja. Projektil jedinstvenog dizajna trebao je neutralizirati ciljeve uz pomoć triju odvojenih bojnih glava koje su nazivane i strijelama (*darts*). Masa svake od tih strijela bila je oko jedan kilogram, od čega se gotovo pola odnosilo na eksplozivno punjenje. Strijele su bile izrađene od volframove slitine, a prilikom eksplozije raspadale su se na sitne šrapnele koji su oštećivali elektroničke i hidrauličke instalacije pogođenog cilja kako bi učinak na njemu bio maksimalan. Probojnost strijela značila je da se STARstreak mogao koristiti i protiv oklopnih vozila. Iako se navođenje obavljalo preko lasera, Short je i tu pribjegao inovativnom rješenju. Umjesto jedne, zemaljski sustav emitirao je dvije modulirane laserske zrake preko kojih strijele određuju svoj položaj i preciznu putanju prema cilju. Isticalo se da je time navođenje znatno učinkovitije nego na prethodniku, ali i na većini oružja slične namjene u svijetu. Za razliku od ručnog, poluautomatskog, radarskog i infracrvenog navođenja te radionavođenja, takav

Vozila VAMTAC u uporabi Indonezijskih oružanih snaga. Neka su od njih u konfiguraciji RapidRanger te opremljena lanserima projektila STARstreak

Foto: Indonesian Armed Forces / Kodam 1 Bukit Barisan / Wikimedia Commons

PROTUZRAČNA OBRANA

način trebao je biti znatno otporniji na ometanja. Međutim, neprovjeren dizajn nije išao naruku STARstreaku. Još manje geopolitički trenutak – razvijen je neposredno prije pada željezne zavjese i općeg smanjenja vojnih proračuna. Zbog razloga kao i na svim njegovim prethodnicima, izostao je i veći uspjeh na inozemnom tržištu. Trebalo je proći puno desetljeće razvoja da bi krajem devedesetih napokon ušao u operativnu uporabu OS-a Ujedinjene Kraljevine. Usvojen je u dvije inačice: kao laki prijenosni sustav LML (Light Multiple Launcher) s tri spremna projektila te u samohodnoj, na oklopnom transporteru na gusjenicama Stormer. Vozilo je opremljeno punim osmerostrukim lanserom te s osam dodatnih projektila.

Ubrzo nakon početka rata u Ukrajini, Britanci su u svojoj zemlji počeli obučavati ukrajinske operatere na vozilima Stormer naoružanim STARstreakom. Šest primjeraka upućeno je u tu zemlju kao hitna vojna pomoć te su na bojište pristigli već u srpnju 2022. Djelujući najčešće u blizini crta razdvajanja, ispunjavali su ulogu protuzračne obrane ključnih lokacija ili zaštite vrednijih sustava protuzračne obrane poput S-300. Već u travnju iz službenih britanskih i ukrajinskih izvora mogli su se vidjeti rezultati djelovanja spomenutog sustava. Na jednoj snimci vidi se obaranje ruskog helikoptera Mil Mi-28N. Letjelicu su navodno pogodile sve tri *strijele* u sam korijen repne grede. Obarane su i taktičke besposadne letjelice Orlan 10 te letjelice OWA-UAS serije Shahed/Geranj. Ipak, zbog djelovanja u blizini bojišta, većina od šest primjeraka stradala je do sredine 2023. u napadima ruskih dronova Lancet.

TISUĆE PROJEKTILA

RapidRanger je instalacija mase oko pola tone pogodna za ugradnju na više platformi, uključujući i laka terenska vozila. Unutar sustava nalaze se četiri lansera projektila kao i svi senzori potrebni za samostalno djelovanje. Oni uključuju elektrooptičke i noćne ciljničke senzore uz sustav za automatsko praćenje ciljeva. Uz sposobnost detekcije ciljeva na udaljenostima većim od 15 kilometara, postoji opcija ugradnje dodatnog radarskog senzora. Značajka sustava je mogućnost korištenja projektila STARstreak, ali i nasljednika iz nove generacije – projektila LMM (Lightweight Multirole Missile). Taj projektil nastao je kao odgovor na zahtjeve Ministarstva obrane Ujedinjene Kraljevine na natječaju FASGW (Future Air to Surface Guided Weapon) za buduće navodeno oružje

zrak-površina. Izvorni potencijalni ciljevi za LMM bile su brze i pokretne obalne brodice koje su Britanci mogli susresti u misijama na Crvenom moru ili u Perzijskom zaljevu. Inicijalna operativna sposobnost unutar Kraljevske mornarice postignuta je 2011., a puna sposobnost tek u listopadu 2025. Za razliku od kompliciranog i sofisticiranog STARstreaka, razvojni timovi vratili su se puno jednostavnijem dizajnu prethodnog projektila Starburst, koji je poslužio za temelj novog projekta. Višenamjensko oružje prilagođeno je uporabi protiv različitih vrsta ciljeva. Novi scenariji uporabe uključivali su nošenje s asimetričnim prijetnjama kao što su male flote besposadnih površinskih plovila ili rojevi besposadnih zrakoplovnih sustava. Ponovno je vraćena jedinstvena bojna glava mase tri kilograma koja ima višestruki učinak: kumulativni, fugasni i fragmentacijski. Kinematičke sposobnosti su sa maksimalnom brzinom od 1,5 Macha skromnije od STARstreakovih 3,5 Macha. Kako su budući potencijalni primarni ciljevi u pomorskom i zemaljskom okružju trebali biti besposadna plovila i letjelice s maksimalnom brzinom od 50 do 300-400 km/h, to je i više nego dovoljno. Naglasak je bio na maloj masi, ekonomičnosti i učinkovitosti. Tako je, npr., helikopter Wildcat osposobljen za nošenje čak dvadeset projektila LMM (drugi naziv Martlet).

Kao jedna od glavnih pogodnih zemaljskih platformi za RapidRanger odabrano je španjolsko terensko vozilo VAMTAC (Vehículo de Alta Movilidad Táctico) s pogonom 4 x 4, čije su značajke slične Humveevim. RapidRanger uvršten je i u novije pakete

Foto: U.S. Army / Joseph Kumzek

britanske vojne pomoći Ukrajini, ali do danas nije zamijećen na ratištu. Kontinuirana proizvodnja novih projektila LMM isprva je osigurana britanskom obvezom isporuke 650 primjeraka Ukrajini, objavljenom u rujnu 2024. Thales će ih proizvoditi u svojoj tvornici kraj Belfasta. Već u ožujku 2025. objavljeno je da će vlada Ujedinjene Kraljevine osigurati za Ukrajinu dodatnih 5000 projektila LMM, kao i sustave RapidRanger. U proizvodnji bi uz Thales trebale sudjelovati i neke ukrajinske tvrtke. Velike potrebe na ratištu i zahuktala serijska proizvodnja LMM-ova potvrđeni su 12. veljače u službenoj objavi britanske vlade. Najavljena je donacija protuzrakoplovnih sustava i projektila vrijednih 500 milijuna funti. Pomoć će uključivati dodatnih 1000 projektila LMM te veću suradnju u proizvodnji i potpori sustavima RapidRanger i njihovu upućivanju u Ukrajinu.

PREMIJERA U SAUDIJSKOJ ARABIJI

Ukrajinska obrambena industrija također traži vlastita rješenja za popunjavanje arsenala PZO-a. Jedno od najnovijih je sustav Shershen (Stršljen), javno predstavljen na izložbi World Defense Show 2026, održanoj od 8. do 12. veljače u Saudijskoj Ara-

Sustav EAGLS poboljšana je inačica VAMPIRE-a razvijena za američke oružane snage. Na fotografiji je lansiranje projektila Hydra na vježbi provedenoj u prosincu 2025. u Kuvajtu

biji. Stršljen je rezultat partnerstva nekoliko ukrajinskih tvrtki okupljenih unutar Nacionalnog udruženja obrambene industrije (NAUDI). Prema izjavama njezinih dužnosnika, razvoj sustava daleko je odmakao te uključuje potvrdu mogućnosti uporabe najmanje pet vrsta projektila iz različitih izvora. Na izložbi su u prvom planu bili projektili serije R-27 (NATO-ova oznaka AA-10 Alamo) koji mogu uključivati inačice s radarskim ili infracrvenim navođenjem. Ukrajinska strana je nakon raspada SSSR-a naslijedila velike količine projektila tog tipa, a poslije je na svjetskom tržištu ponudila suvremenije inačice vlastite proizvodnje. Stršljen će moći rabiti više tipova projektila zapadnog podrijetla (vjerojatno IRIS-T i dr.). Ističe se i da sposobnosti sustava nisu potpuno zaokružene jer modularni pristup omogućuje daljnje usvajanje novih tipova projektila i pratećih senzora. Što se tiče radara, zasad je prikazano vozilo s onim domaće tvrtke Radionix. Pretpostavlja se da se radi o prilagođenoj inačici radara namijenjenog ugradnji na borbene avione Su-27. Stršljen jest nešto teži i kompleksniji sustav jer se lanseri projektila, radar i zapovjedna jedinica nalaze svaki na zasebnom teretnom vozilu. Zadaće će im vjerojatno biti slične zadaćama drugih sustava nabrojenih u ovom tekstu. Na primjeru ukrajinskog ratišta to najvjerojatnije znači presretanje većih krstarećih projektila i pametnog streljiva te većih besposadnih letjelica. Osim operativnih zahtjeva, Stršljen rješava i logističke izazove. Mnogi tipovi projektila, pogotovo onih doniranih sa zapada, ostaju neiskorišteni zbog gubitka ili neraspoloživosti potrebnih lansera. Osiguravanje višestrukih opcija za zadaće presretanja smanjuje rizik od nestašica streljiva i povećava borbene mogućnosti sustava. Prema riječima dužnosnika NAUDI-ja, u bitne prednosti spada smanjivanje dugoročne ovisnosti o vanjskim dobavljačima te sama cijena sustava. Navodno je barem tri puta jeftiniji od stranih ekvivalenata.

PODLISTAK

POVIJEST SNAJPERA (V. DIO)

MOSIN-NAGANT

U analima vojne povijesti XX. stoljeća, malo je oružja koje je postiglo tako mit-ski status, a istodobno bilo predmet tolikih tehničkih kontroverzi, kao ruska, odnosno sovjetska snajperska puška Mosin-Nagant M1891/30. Njezina poznata silueta, okrunjena karakterističnim PU optičkim ciljnikom, postala je sinonim za nemilosrdnu borbu na Istočnom frontu Drugog svjetskog rata. Međutim, da bi se to oružje istinski razumjelo, nužna je stroga vojno-tehnička analiza. Kao prvo, u izravnoj usporedbi s glavnim takmacima – britanskim Lee-Enfieldom No. 4(T) ili njemačkim Mauserom Kar98k, sovjetska je puška zaostajala u mnogim parametrima, poput kvalitete okidanja, glatkoće rada zatvarača i optičke bistrine.

Unatoč tim tehničkim deficitima, *Snajperskaja Vintovka Mosina* postigla je strateški utjecaj koji je uvelike nadmašio njezine pandane. On ne proizlazi iz inženjerske izvrsnosti, već iz uloge snajpera kao instrumenta vojne doktrine. Sovjetski je Savez, za razliku od zapadnih saveznika ili nacističke Njemačke, razvio jedinstvenu vojnu filozofiju. Ona nije tretirala snajpersko djelovanje

kao elitnu vještinu šačice posebno obučenih specijalista, već kao integralnu, masovno primjenjivu komponentu pješačke taktike. Doktrina Crvene armije zahtijevala je *masovni snajperizam* – koncept koji je nalogao sposobnost precizne vatre na razini voda i satnije, stvarajući nesigurnu zonu za neprijatelja na svakom dijelu bojišnice. Ta ambiciozna doktrina izazvala je logistički imperativ: potrebu za oružjem koje se može proizvesti u stotinama tisuća primjeraka. Nije bilo moguće, niti ekonomski održivo, ručno doradivati desetke tisuća pušaka natjecateljske kvalitete (eng. match-grade) poput Britanaca. Rješenje je pronađeno u pragmatizmu – prilagodbi postojećeg, provjerenog pješačkog oružja.

PREKID S CARSKIM NASLJEDEM

Kako bi se u potpunosti razumjela snajperska inačica puške Mosin-Nagant, nužno je raščlaniti osnovu na kojoj je izgrađena: standardnu pješačku pušku M1891. Njezini korijeni i tehnička rješenja, nastala krajem XIX. stoljeća, diktirali su razvoj snajperske inačice pola stoljeća kasnije. Originalna puška nastala je kao hibridni dizajn, kombinacija dizajna zatvarača ruskog topničkog satnika Sergeja Ivanoviča Mosina (1849. – 1902.) i cijevi sa superiornim sustavom punjenja belgijskog inženjera Léona Naganta (1833. – 1900.). Oružje je koristilo kalibar 7,62 x 54 mmR (rimmed - s rubom), čiji je promjer od tri linije dao puški nadimak *Trolinijska*. Taj metak, iako tehnički zastario, definirao je rusko/sovjetsko pješačko naoružanje za više od stoljeća.

M1891 je 1930. modernizirana u model M1891/30. Ključne promjene uključivale su metrifikaciju ciljničkog sustava. Naime,

TEKST
Ivan Galović

Sovjetski je Savez, za razliku od zapadnih saveznika ili nacističke Njemačke, u Drugom svjetskom ratu razvio jedinstvenu vojnu filozofiju. Ona nije tretirala snajpersko djelovanje kao elitnu vještinu šačice posebno obučenih specijalista, već kao integralnu, masovno primjenjivu komponentu pješačke taktike

762 Kiikarikivääri m 30 pituus 1230 mm
- paino 4,7 kg
- lipas 4 patruunaa

Mosin-Nagant M1891/30 koji su Finci
zaplijenili u ratu protiv SSSR-a. Izložen je u
Muzeju pješništva u Mikkeliju u južnoj Finskoj

M1891/30

Foto: MKFI / Wikimedia Commons / CC BY-SA 3.0

ciljnici sa zastarjelim carskim mjernim jedinicama zamijenjeni su novim tangencijalnim stražnjim ciljnikom kalibriranim u metričkom sustavu (koraci od 100 metara), čime je prekinuto s carskim nasljeđem. Druga ključna modifikacija bila je ugradnja robusnijeg stupića prednjeg ciljnika, zaštićenog metalnim *kružnim štitnikom*, što je drastično smanjilo oštećenja i prigušilo odbljesak. Standardizirana je i duljina puške (1232 mm), usvajajući kraći model Dragun za cijelo pješništvo. I možda najvažnije za ratne napore, proizvodnja je ubrzala prijelaz s kompliciranog heksagonalnog kućišta na jednostavnije okruglo kućište, koje je bilo brže za tokarenje. Upravo je ta jednoobraznost okruglih kućišta stvorila homogenu bazu koja je kasnije omogućila masovnu ugradnju nosača za optičke ciljnike.

ANATOMIJA I OGRANIČENJA PUŠKE

Transformacija u snajpersko oružje zahtijevala je zahvate na mehanizmu. Mosin-Nagantov zatvarač je remek-djelo robusne jednostavnosti, s bravljenjem pomoću dvije masivne bradavice izravno u kućištu. Ta jednostavnost omogućavala je da se zatvarač rastavi i očisti bez alata, što je bilo neprocjenjivo u teškim terenskim uvjetima.

Međutim, dizajn je kronično patio od problema zaglavljivanja zatvarača. Mosin-Nagant ima vrlo ograničenu polugu za početno izvlačenje – mehaničku silu koja povlači čahuru unatrag pri podizanju ručice. Problem je bio drastično pogoršan sovjetskom uporabom čeličnih čahura (umjesto elastičnije mjedi) presvučenih lakom. U vrućoj komori, čelik se širio, ali nije se dovoljno skupljao, a lak se topio, djelujući kao ljepilo. Rezultat je bio zatvarač koji se nakon pucnja nije

mogao otvoriti rukom. Snajperisti i vojnici bili su prisiljeni koristiti grubu silu, udarajući ručicu zatvarača, kako bi *slomili* brtvu i izbacili čahuru. Rješenje tog problema zahtijevalo je neprestano održavanje i temeljito čišćenje komore. Dodatnu složenost uvodio je metak s rubom 7,62 x 54 mmR. Sve to značilo je stalni rizik totalnog zastoja oružja. Kako bi se taj problem riješio, Mosin-Nagant dobio je jedinstven i složen dio: razdvajač/izbacivač. Razdvajač pritiskom fizički odvaja gornji metak od onih ispod, osiguravajući da gornji metak slobodno klizi u cijev, a da njegov rub zapne za rub metka ispod. Ista komponenta služi i kao izbacivač praznih čahura. Taj mehanizam, iako koristan u teoriji, bio je iznimno osjetljiv na prljavštinu i deformaciju.

Konačno, najslabija točka konstrukcije za snajpersku primjenu bio je okidački mehanizam. Standardni vojni okidač bio je jednostupanjski, poznat po dugom, nepredvidivu hodu i velikoj sili okidanja, često prelazeći 2,5 kg. Snajperski okidači na M1891/30 nisu bili poseban dizajn, već standardni dijelovi koje su oružari ručno polirali kako bi smanjili trenje. Preciznost je stoga zahtijevala od strijelca iznimnu vještinu u svladavanju tog grubog mehanizma.

TRANSFORMACIJA ZA PRECIZNOST

Snajperske puške M1891/30 nisu bile izrađivane od početka, već su tvornice provodile testove preciznosti na standardnoj proizvodnoj traci, izdvajajući puške koje su pokazale grupiranje pogodaka znatno bolje od prosjeka. Odabrane puške podvrgavane su minimalnim, ali ključnim modifikacijama. Standardna ravna ručica zatvarača fizički bi udarala u optički

PODLISTAK

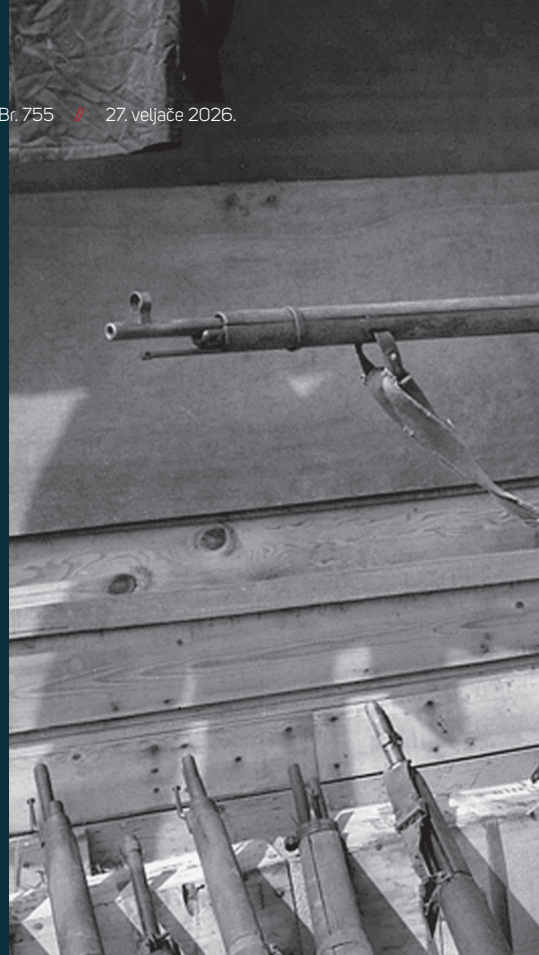
ciljnik, pa je ona odsijecana i zavarivanjem zamjenjivana dužjom, prema dolje savijenom ručicom. Budući da cijev nije bila slobodno plutajuća (*free-floating*), sovjetski oružari koristili su drugu ključnu modifikaciju: umetanje podložaka od metala ili drva između kućišta i kundaka, kako bi postigli konzistentan pritisak na cijev. Ti su podlošci često bili specifični za svaku pušku, čineći ih individualno prilagođenima. Kvaliteta je varirala između dvije glavne tvornice. Tula (oznaka zvijezde na puški) smatrala se proizvođačem finije mehanike. Iževsk (oznaka strijele u trokutu) fokusirao se na ratni proizvodni volumen, odlikovao funkcionalno identičnim, ali grublje obrađenim puškama. Specifičnost Iževska bila je i utiskivanje serijskog broja optičkog ciljnika na lijevu stranu cijevi, što je ključni indikator za provjeru autentičnosti originalne snajperske konverzije.

OPTIČKI SUSTAVI

Što se tiče optike snajperske puške M1891/30, prva je bila PEM, što je ruska pokrata za Jedinostveni ciljnik, modernizirani. On je imao gornji nosač što je onemogućavalo korištenje mehaničkih ciljnika. Pogreška je ispravljena nakon nacističke invazije na SSSR 1941. godine. Ciljnik PU (skraćeni ciljnik) s neuspjele poluautomatske puške SVT-40 montiran je na Mosin-Nagant.

PU ciljnik s fiksnim povećanjem od 3.5 x bio je čudo jednostavnosti i otpornosti. Imao je čvrsto čelično tijelo i jednostavnu končanicu "German #1". Iako optički inferioran (manje vidno polje, slabije performanse pri sumraku), bio je gotovo neuništiv. Ključ uspjeha, međutim, bio je bočni nosač koji je osmislio Dmitrij Mihajlovič Kočetov (1897. – 1978.). Montiran na lijevu stranu kućišta, taj dizajn postavljao je optiku visoko, ali omogućavao je nesmetan pogled na standardne mehaničke ciljnike ispod optike. Bila je to golema taktička prednost: snajperist je

**Uporaba
snajperskih pušaka
Mosin-nagant
produljena je dugo
nakon Drugog
svjetskog rata. Na
fotografiji snimljenoj
u Vijetnamu 1966.
australski je vojnik
Brian Duncan
sa zaplijenjenim
Mosinom koji
su koristili borci
Vijetkonga**

mogao koristiti optiku za dalekometne hite, ali u trenutku se mogao prebaciti na mehaničke ciljnike za blisku borbu ili u slučaju kvara, magljenja ili loma optike. Taj koncept pričuvnih ciljnika bio je taktički superioran američkim i ranim njemačkim rješenjima. Unatoč tome, sovjetska optika imala je problem s magljenjem u uvjetima visoke vlage i hladnoće, što je posljedica loše kontrole kvalitete brtvi i nedostatka punjenja dušikom.

OPERATIVNA UPORABA,
TAKTIKA I STRATEŠKA
UČINKOVITOST

Tehničke karakteristike oružja dobivaju smisao tek kroz prizmu njegove uporabe na bojištu. Sovjetski snajperisti razvili su specifične taktike kako bi maksimizirali prednosti M1891/30 i ublažili njezine mane.

Vasilij Zajcev (1915. – 1991.), snajperska ikona Staljingrada, dokazao je ubojitost tog oružja u urbanom okruženju. Njegov je učenik Ivan Sidorenko (1919. – 1994.) naglašavao važnost tehničke discipline i maskiranja. Instrukcije su naglašavale temeljito čišćenje ležišta metka radi sprečavanja zaglavljivanja zatvarača te obvezno maskiranje svih reflektirajućih površina (poput leća optike ili metalnih dijelova) tkaninom ili blatom kako bi se spriječilo odbijesak koji bi otkrio položaj.

Ljudmila Pavličenko (1916. – 1974.) i mnogi iskusni snajperisti preferirali su pouzdanost repetirke M1891/30 nad

TAKTIČKO-TEHNIČKE ZNAČAJKE SNAJPERSKE PUŠKE
MOSIN-NAGANT M1891/30

Vrsta oružja	Snajperska repetirna puška
Zemlja podrijetla	Sovjetski Savez (SSSR)
Glavni proizvođači	Tula (Zvijezda) i Iževsk (Strijela u trokutu)
Godina uvođenja	1930. (standardni model); 1932. (službena snajperska inačica)
Osnovni mehanizam	Mosin-Nagant okretno-čepni zatvarač s dva dijela i prednjim bravljenjem
Duljina puške	1232 mm
Duljina cijevi	730 mm
Užljebljenje cijevi	4 žlijeba, desni smjer uvijanja (korak uvijanja 240 mm)
Kalibar	7,62 mm
Streljivo	7,62 x 54 mm R (Rimmed - s rubom)
Početna brzina	815 m/s
Masa (s optikom)	4,7 kg – 5,1 kg (ovisno o optici i nosaču)
Optički ciljnici	PE (4x), PEM (4x) i najrašireniji PU (3,5x)
Sustavi montaže	Kočetovljev bočni nosač (omogućava korištenje mehaničkih ciljnika)
Učinkoviti domet	600 – 800 m
Kapacitet spremnika	5 metaka (integrirani spremnik s razdvajačem/izbacivačem)

Foto: Michael Barry Stannan / Australian War Memorial

poluautomatskom SVT-40. Smatrali su da je potonje oružje preosjetljivo na prljavštinu i da ima problematično *šetanje* točke pogodaka zbog zagrijavanja tanke cijevi. Posebno poglavlje u povijesti Mosin-Naganta ispisali su Finci. Koristeći zarobljena sovjetska kućišta, Finci su konstruirali vlastite, superiorne inačice pušaka (poput modela M/28-30 i M/39). Najpoznatiji finski snajperist, Simo Häyhä (1905. – 2002.) zvan Bijela smrt, postigao je svoj ekstremni uspjeh koristeći finsku inačicu Mosina s mehaničkim ciljnicima. Iako mu se često pripisuje više, Simo Häyhä ima potvrđenih 505 pogodaka isključivo snajperskom puškom (uz još 200+ s puškostrojnicom). On je birao mehaničke ciljnike, a ne optičke, zbog vlastitog prikrivanja te izbjegavanja magljenja na ekstremno niskim temperaturama. To je dokazalo da je mehanički ciljnik, kad je fino ugođen, sposoban za ekstremnu preciznost.

TRIJUMF PRAGMATIČNE DOKTRINE

Snajperska puška Mosin-Nagant M1891/30 nije bila tehničko remek-djelo. Promatrana jednostrano, ona je bila zastarjela, ergonomski neudobna puška s grubim okidačem i zatvaračem sklonim zaglavljivanju. Njezin metak s rubom bio je tehnički relik.

Međutim, ratovi se ne dobivaju teoretskim usporedbama (ili: na papiru), već logistikom, doktrinom i sposobnošću održavanja borbene spremnosti u najekstremnijim uvjetima. U tom strateškom okviru, M1891/30 bio je optimalno rješenje za sovjetske ratne potrebe.

Dizajn puške proizšao iz industrijske selekcije omogućio je Crvenoj armiji implementirati doktrinu masovnog snajperizma. Kombinacija PU optike i Kočetovljeva nosača, iako jednostavna, pružila je ključnu taktičku prednost kroz korištenje mehaničkih ciljnika. Fenomen bivših snajperskih pušaka, koje su nakon rata vraćene u pješачku službu, svjedoči o golemoj skali proizvodnje. M1891/30 dokaz je da u totalnom ratu *dovoljno dobro i masovno dostupno* gotovo uvijek pobjeđuje *savršeno ali rijetko*. Ona ostaje trajan spomenik sovjetskoj vojnoj filozofiji i alat koji je, unatoč svojim manama, slomio Wehrmacht na Istoku.

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 62. stavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23, 14/24 i 136/25.) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/25-03/1, URBROJ: 512-01-25-232 od 5. svibnja 2025., objavljuje

INTERNI OGLAS za popunu dužnosti u inozemstvu

1. Subject Matter Expert, European Union Satellite Centre (EU SATCEN), Bruxelles, Kraljevina Belgija

Obvezni uvjeti:

- čin: natporučnik – bojnik
- znanje engleskog jezika: STANAG 3333 ili ALCPT 90 % i više
- sigurnosni certifikat: EU SECRET
- najmanje tri godine iskustva u obavještajnim disciplinama GEOINT i IMINT
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe po sili zakona u skladu sa zakonom kojim se uređuju prava iz mirovinskog osiguranja DVO-a.

Poželjna znanja i vještine:

- interpretacija i obrada slikovnih analiza satelitskih, zrakoplovnih i geoprostornih podataka za potrebe izrade GEOINT i IMINT proizvoda
- poznavanje alata za analizu slikovnih zapisa i drugih softverskih paketa za obradu podataka i izradu gotovih proizvoda
- iskustvo u održavanju geoprostornih baza podataka.

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: kolovoz 2026. na razdoblje do tri godine.

Kandidati osim propisanih uvjeta moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati dostavljaju na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Sektor za razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 dana od dana objave u Hrvatskom vojniku.

Kandidati koji ispunjavaju formalne uvjete bit će pozvani na razgovor pred Povjerenstvom Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, koji će se održati na hrvatskom i engleskom jeziku.

Napomena: zainteresirani kandidati moraju imati važeći rezultat testiranja znanja engleskog jezika (STANAG test vrijedi pet godina od dana testiranja, a ALCPT test vrijedi šest mjeseci od dana testiranja), odnosno dokaz o tome dostaviti do zaključenja internog oglasa.

OSVRT

Na upravo održanom ZOI-ju najuspješnija nacija bila je Norveška. Hrvatski reprezentativci, nažalost, vratili su se kući bez medalja

SVEČANO ZAVRŠENE ZIMSKIE MILANU I CORTINI

Dvadeset peto izdanje ZOI-ja održano je u Milanu i Cortini. Potonji je grad nakon 70 godina ponovno postao domaćin, ali ovaj put nije bio jedini: pomoć u organizaciji stigla je od svjetske prijestolnice mode – Milana. Italija je pak četvrti put u povijesti domaćin Igara. Osim Cortine 1956., bio je to i Torino 2006., a u ljeto 1960. održane su u Vječnom Gradu. Prvi put u povijesti i službeno su dva grada dobila domaćinstvo Igara iako su se i prije neka od natjecanja održavala na više mjesta. Olimpijske Igre u Milanu i Cortini bile su pravi spektakl. Scenski, a nakon toga i sportski.

Ceremonija otvaranja bila je organizirana na četiri mjesta. Glavni događaj bio je na legendarnom stadionu San Siro u Milanu, dok su pojedini sportaši prilikom predstavljanja bili i u Cortini, Livignu i Predazzu. Ceremonija zatvaranja održana je u Veroni.

TEKST

Ivan Šurbek

FOTO

Damir Senčar
/ HINA / ds

Olimpijski plamen zapalilo je dvoje legendarnih talijanskih skijaša: Alberto Tomba i Deborah Compagnoni. Za glazbeni dio bio je, uz ostale, zadužen Andrea Bocelli, koji je otpjevao *Nessun Dorma*, te Laura Pausini, koja je otpjevala talijansku himnu.

Od svih sportova najzanimljivije priče i najveći interes izazvalo je alpsko skijanje. Najveća zvijezda uoči Igara bila je Lindsey Vonn. Ta 42-godišnja američka skijašica vratila se nakon šestogodišnje pauze u Svjetski kup kako bi se mogla pripremiti i natjecati na ovim Igrama. Medijska pažnja bila

OLIMPIJSKE IGRE U

je najviše usmjerena na nju, dok su tek po početku Igara pažnju dobivali i ostali sportaši.

TEŠKA OZLJEDA LINDSEY VONN

Vonn je ove sezone briljirala u spustu te u njemu postala vodeća u Svjetskom kupu. Međutim, samo tjedan dana prije Igara na utrci u Crans Montani pala je i teško ozlijedila križne ligamente koljena. Unatoč tomu, odlučila je nastupiti u spustu. Bilo koji sportaš ovdje bi podvukao crtu i odlučio se na oporavak jer nastup na utrci nosio je potencijalni rizik od još teže ozljede i nastavak karijere bio bi upitan. Vonn, što se karijere tiče, nije imala što izgubiti jer je nije ni planirala nastaviti. Svoj povratak podredila je ovim Igrama. Planirala je njima završiti karijeru tako da je preuzimanje rizika s njezine strane bilo, čini se, jedina opcija. Trening

**Norvežanin
Johannes Høsflot
Klæbo najveća je
zvijezda Igara u
Milanu i Cortini.
Osvojio je svih
šest zlata u
skijaškom trčanju**

koji je bio jedan od favorita za medalju, morao se zadovoljiti četvrtim mjestom.

Timska kombinacija na ovim je Igrama imala premijeru, a ponudila je također mnoštvo zanimljivosti. Iako je doživjela kritike dijela javnosti zbog toga što su uglavnom nastupale najveće reprezentacije, koje su bile zastupljene s po četiri tima, disciplina se pokazala zanimljivom, dramatičnom i zabavnom za gledatelje. Radi se o dosad najboljem ekipnom događaju kad je skijanje u pitanju. Sastoji se od jedne vožnje spusta i jedne slaloma, a tim čini jedan skijaš koji skija spust i jedan koji skija slalom. Jednako je u obje konkurencije.

U muškoj zlatni je bio švicarski dvojac Franjo von Allmen i Tanguy Nef, nakon što je potonji otkijao najbrže vrijeme slaloma i odnio pobjedu nad sunarodnjacima Meillardom i Odermattom te Austrijancima Fellerom i Krichmayrom. S jednakim vremenom, te su dvije ekipe podijelile drugo mjesto.

Ženska utrka također je bila puna zanimljivosti. Trebao je to biti relativno lak zadatak za Amerikanke Johnson i Shiffrin s obzirom na to da je Johnson nakon spusta bila vodeća, a Shiffrin, uvjerljivo najbolja slalomašica svijeta i najuspješnija svih vremena, bila je favorit za pobjedu u slalomu. Ipak, suprotno svim očekivanjima, Shiffrin je u cilj ušla kao četvrta tako da je zlato pripalo austrijskom timu koji su činile

spusta na stazi Olympia delle Tofane u Cortini, na kojoj je u karijeri ostvarila čak 12 pobjeda, obavila je odlično, s trećim vremenom. Nažalost, na utrci je rukom zahvatila jedna vrata, nakon čega je uslijedio težak pad koji je rezultirao lomom noge i nekoliko operacija. To je definitivno bio bolan i težak kraj legende alpskog skijanja. Trebala je to biti olimpijska bajka, ispala je drama s nesretnim završetkom.

Igre u Cortini obilježili su Federica Brignone i Franjo von Allmen. Talijanka se nakon teškog loma noge i desetomjesečne stanke, u 36. godini maestralno vratila i osvojila dva zlata. Švicarac je osvojio tri zlata.

Pobjedu u spustu odnijela je Amerikanka Breezy Johnson. Zlato je za samo četiri stotinke izmaknulo novoj mladoj nadi svjetskog skijanja Njemici Emmi Aicher. Legendarna Talijanka Sofia Goggia razveselila je domaću publiku brončanom medaljom.

Muški spust donio je također neke nove *gladijatore* u svijetu skijanja. Spomenuti Franjo von Allmen pobjednik je spusta na legendarnoj stazi Stelvio. Slavio je ispred također nove zvijezde svjetskog skijanja Talijana Giovannija Franzonija te njegova sunarodnjaka velikog Dominika Parisa, koji se krajem sezone povlači iz svijeta skijanja. Švicarac Marco Odermatt,

OSVRT

Katharina Huber i Ariane Rädler. Drugo mjesto pripalo je Njemicama Emmi Aicher i Kiri Weidle, a treće američkom timu u sastavu Paula Moltzan i Jacqueline Wiles. Na toj je utrci Emma Aicher nastupila u slalomu, a samo dva dana prije osvojila je srebro u spustu. U muškoj konkurenciji Franjo von Allmen pobijedio je i u superveleslalomu. Drugo mjesto obranio je srebrni iz Pekinga Ryan Cochran-Siegle, a treće je osvojio Marco Odermatt, jedan od favorita utrke.

U ženskoj konkurenciji apsolutna priča ovih Igara bila je Federica Brignone. Talijanka je osvojila zlato u svoje dvije najjače discipline: superveleslalomu i veleslalomu. Vratila se tek uoči Igara, aktualna je pobjednica Svjetskog kupa, a ovim zlatima zatvorila je kompletnu priču Igara. Brazil je postao prva južnoamerička zemlja s medaljom na ZOI-ju. Lucas Pinheiro Braathen, sin Norvežanina i Brazilke, prije dvije godine je zbog neslaganja s norveškim skijaškim savezom promijenio državljanstvo i odlučio nastupati za zemlju svoje majke. Osvojio je zlato u veleslalomu ispred Švicaraca Odermatta i Meillarda. Slalomsku utrku pamtimo pak po nevjerojatno velikom broju odustajanja i teškoj postavi prve vožnje, koja nas je podsjetila na izdanja Ante Kostelića. U takvim okolnostima najbolje se snašao Švicarac Loïc Meillard, koji je nakon 78 godina donio Švicarskoj novo slalomsko zlato na Igrama. Na pobjedničkom postolju mjesta su popunili Austrijanac Fabio Gstrein i Norvežanin Henrik

Ugovorna pričuvnica OSRH Leona Popović vratila se nakon teške ozljede i na Igrama je nastupila u slalomu. Nažalost, nije ostvarila uspjeh

Filip Zubčić, ugovorni pričuvnik OSRH, nastupio je na svojim četvrtim Igrama. Ostvario je dva solidna rezultata: 13. i 14. mjesto u slalomu i veleslalomu

Kristoffersen. U ženskom slalomu Mikaela Shiffrin osvojila je zlato ispred Švicarke Camille Rast te Švedanke Anne Swenn-Larsson. Iskupila se tako za loš nastup u kombinacijskom slalomu.

DOMINACIJA OBITELJI PREVC

Skijaški skokovi također su bili itekako zanimljivi. Slovenska obitelj Prevc ispisala je jedinstveno poglavlje u povijesti zimskih sportova, kompletiravši medalje s Igara na doista nevjerojatan način. Roditelji s pravom mogu biti ponosni – rijetkost je da sva djeca iz iste obitelji postanu natjecatelji u skijaškim skokovima, a kamoli da njih četvero ostavi tako dubok trag na najvećoj pozornici.

Starija braća, Peter i Cene, već su na prijašnjim Igrama osvajala medalje, a ove su im se godine na pobjedničkom postolju pridružili mlađi Domen i Nika. Domen je oduševio najduljim letom na velikoj skakaonici, dok je u mješovitom ekipnom natjecanju, zajedno sa sestrom Nikom te sunarodnjacima Nikom Vodan i Anžoom Lanišekom, stigao do zlatne medalje. Time su Domen i Nika postali prvi brat i sestra u povijesti koji su osvojili ekipnu medalju, potvrdivši da je prezime Prevc sinonim za vrhunske skijaške skokove. Nika je u individualnom dijelu pridodala srebro i bronzcu. Nijemac Philipp Raimund bio je najbolji na maloj skakaonici. Norvežanka Anna Odine

Valentina Aščić natjecala se u brzom klizanju

Anika Kožica predstavljala je Hrvatsku u biatlonu

Strøm osvojila je dva zlata u individualnom dijelu te srebro u ekipnom dijelu natjecanja. Norveški skijaš trkač Johannes Høsflot Klæbo srušio je rekord u broju zlata na Zimskim olimpijskim igrama. Rekord od osam zlata dosad su držali njegovi sunarodnjaci Bjørn Dæhlie, Marit Bjørgen i Ole Einar Bjørndalen. Na ovim Igrama osvojio je svih šest zlata. S Igrama u Pjongčangu i Pekingu ima pet zlata, srebro i broncu. Postao je tako najuspješniji zimski olimpijac svih vremena.

U ženskom dijelu dominirale su Švedanke, predvođene Fridom Karlsson i Ebbom Andersson. U štafetnoj utrci Andersson je pala dva puta. U drugom padu više nije mogla priključiti skiju, pa je dio utrke otrčala na jednoj, gotovo hodajući. Time je izgubila dvije pozicije, koje su poslije njezine kolegice uspjele nadoknaditi. Zlato je ipak bilo nedostižno i otišlo je u Norvešku. Sva preostala zlata osvojile su Švedanke.

Francuz Quentin Fillon Maillet osvojio je zlata u biatlonu. Pokazao je da je velika zvijezda tog sporta, a Francuzi su ponovno pomrsili račune Norvežanima te im otkinuli dobar dio zlatnih odličja.

Nizozemka Jutta Leerdam osvojila je zlato i srebro u brzom klizanju. Po dva zlata osvojili su domaća predstavnica Francesca Lollobrigida te Amerikanac Jordan Stoltz. Vrijedi spomenuti da je u brzom klizanju srušen veći broj olimpijskih

Matija Legović predstavljao nas je u biatlonu

rekorda. Talijanka Arianna Fontana osvojila je dva srebra. Ovo su joj šeste uzastopne Igre, na kojima osvaja odličja: prve su bile 2006. u Torinu.

U hokeju na ledu SAD je u finalnoj utakmici svladao Kanadu rezultatom 2 : 1. Finska je sa 6 : 1 pobijedila Slovačku u borbi za broncu.

Hrvatski predstavnici u Cortini nisu osvojili odličja. Najbolje nastupe imao je Filip Zubčić, koji je u slalomu i veleslalomu osvojio 13. i 14. mjesto. Nažalost, nešto slabija ovogodišnja forma Zrinke Ljutić i nekoliko pogrešaka tijekom obaju nastupa udaljile su je od borbe za medalju. Zapaženije rezultate nisu ostvarili ni preostali hrvatski predstavnici, ali dobra je stvar što se radi o mladim sportašima te je pred mnogima od njih još najmanje jedan olimpijski ciklus.

Zaključak je da su Igre bile vrlo uspješne i zanimljive te da su u prvom planu bili sportaši. Treba istaknuti i kako su bile sjajno medijski praćene i svaki događaj bio je na malim ekranima. To je svakako utjecalo na popularnost Zimskih olimpijskih igara i zimskih sportova.

Najuspješnija nacija na Igrama ponovno je bila Norveška s osvojenom 41 medaljom, od kojih je 18 zlatnih. Druga nacija po uspjehu, s 33 odličja, bio je SAD. Italija je, suprotno očekivanjima, osvojila 30 odličja te završila kao trećeplasirana nacija na Igrama. Novo izdanje ZOI-ja očekuje nas za četiri godine u francuskim Alpama.

PJESME KOJE SU OBILJEŽILE DOMOVINSKI RAT

O gradu Vukovaru napisane su i otpjevane brojne pjesme. Grad Heroj i grad heroja inspirirao je mnoge hrvatske glazbenike i tekstopisce. Svoje su emocije prenosili u snažne riječi. Riječi su to koje su često imale veliku težinu među publikom, posebno onim njezinim dijelom koji je osjećao patnju, bol, tugu i strah... jednako tako i ponos, vjeru i nadu...

IMA JEDAN GRAD, ODUVIJEK MI DRAG...

Posebnu težinu u vrijeme Domovinskog rata imale su pjesme tadašnjeg tamburaškog sastava Zlatni dukati. Glas pjevača Stanka Šarića bio je prepoznatljiv diljem Hrvatske, a predstavljao je onu pravu čvrstu slavonsku dušu. Ponosnu, borbenu i poštenu. Zlatni dukati, a danas Najbolji hrvatski tamburaši, otpjevali su brojne pjesme koje su pune životnih mudrosti. U ovom broju dotaknuli smo se pjesme *Vukovar, Vukovar*... O tim predivnim stihovima razgovarali smo sa Stankom Šarićem, pjevačem Najboljih hrvatskih tamburaša.

Možete li nas vratiti u vrijeme kad je nastala pjesma *Vukovar, Vukovar*? Kako je došlo do ideje i u kakvim je okolnostima nastajala? Kad je prvi put puštena u eter?

U vrijeme agresije na Hrvatsku tijekom '91. godine mi smo se u potpunom sastavu prijavili kao dragovoljci u Ministarstvo obrane, na što su nam odgovorili kako smo mi od veće koristi za obranu i podizanje morala narodu i vojsci ako nastupamo kao glazbenici i izvodimo po terenu svoje snimljene domoljubne pjesme. To smo i nastavili raditi kao pripadnici postrojbe koja je okupljala glazbenike, dobili smo i vojne iskaznice s oznakom VP 3111/CMA. Ujesen '91. snimili smo album pjesama *U meni Hrvatska*, koji smo kolokvijalno nazvali *Ratni album*. Na njemu se našla i pjesma *Vukovar, Vukovar*. Njezin je autor danas, nažalost, pokojni Josip Ivanković. Vrlo često smo pozivani na HTV izvoditi pjesme s tog albuma,

što je tješilo i hrabrilo hrvatske ljude i davalo im nadu u tim teškim danima. Mnogi se iz tog vremena sjećaju trenutka kad je u Dnevniku HTV-a 17. studenog 1991. u 20 sati bez najave puštena kao vijest pjesma *Vukovar, Vukovar*. Shvatili smo tu poruku, Vukovar je pokleknuo pod bjesomučnom agresijom krvoločnih neprijatelja. Taj trenutak duboko je urezan u svijest hrvatskog čovjeka.

Sjećate li se svojih emocija tijekom prvih izvođenja te pjesme? Kako ste se tad osjećali kao glazbenici, ali i kao ljudi?

Bili su to zaista teški dani. S bojišta su dolazile vijesti o napadima, granatiranjima nadmoćno naoružanih neprijateljskih postrojbi kojima su se herojski odupirali nedovoljno naoružani hrvatski branitelji. Vijesti o tome da su hrabri hrvatski branitelji u Vukovaru uništili neprijateljska oklopna vozila donosile su ohrabrenje i nadu, a s druge strane vijesti o našim žrtvama izazivale su očaj i tugu. U takvim okolnostima nastala je pjesma o Vukovaru koja je u sebi nosila ponos zbog žilavog otpora vukovarskih branitelja, a istodobno i duboku tugu potaknutu slikama koje su dolazile iz razrušenog grada koji je *gorio na braniku svoje Hrvatske*.

Bili ste jako popularni u to vrijeme, kao i danas. Vaša poruka bila je jasna, ohrabrujuća i snažna. Kako gledate na to vrijeme?

Krajem 1989. objavili smo glazbeni album *Hrvatska pjesmarica* na kojem su snimljene hrvatske budnice: *Ustani bane; Vilo Velebita; Hrvati, Hrvatska vas zove*

Foto: Franjo Marić

itd. Tijekom 1990. izvodili smo pjesme s tog albuma na našim koncertima diljem Hrvatske, ljudi su ih prihvaćali s velikim zanosom i radošću, no bilo je i zbunjujućih situacija. Primjerice, nakon jednog nastupa u okolici Karlovca, gdje smo s razdraganom publikom zajedno pjevali te pjesme, a ujutro je osvanuo zastrašujući naslov na naslovnici *Večernjeg lista* Ustaški pir na kojem su svirali Zlatni dukati a plesali organizatori. Istog jutra sve su nas priveli u policijske postaje i tražili od nas očitovanje o tom događaju, srećom, bez nekih težih posljedica. Ništa nam nije bilo jasno. Sad nakon 30 i više godina razumijem te okol-

RAZGOVARAO
Ivan Surbek

nosti koje nam se, naizgled, opet vraćaju, no nadam se kako se ipak neće vratiti i da će hrvatski čovjek i dalje pjesmom slobodno izražavati svoje pozitivne osjećaje prema domovini i svojem narodu. Nepunu godinu nakon tog karlovačkog događaja dogodio se Krvavi Uskrs na Plitvicama, gdje je pala prva hrvatska žrtva redarstvenik Josip Jović; zatim pokolj hrvatskih redarstvenika u Borovu Selu, i polako se razbuktavao rat. Iz Beograda su krenule kolone tenkova okićene cvijećem i opkolile Vukovar. Hrvatska je gotovo presječena od Okučana do Slatine i Virovitice. U tim okolnostima nastao je naš spomenuti album *U meni Hrvatska*. Bilo je to vrijeme šoka, gotovo sve što je dotad od glazbe postojalo nekako je izgubilo smisao u tim groznim danima beznađa. Tad je imalo smisla pjevati jedino o domovini, o otporu agresoru, o hrabrosti vojnika, o boli koju donosi rat. U to vrijeme

PJESME KOJE SU OBILJEŽILE DOMOVINSKI RAT

Dizajn: Goce Popov

naši albumi *Hrvatska pjesmarica*, *Hrvatska Domovina* i *U meni Hrvatska* djelovali su kao melem na ranu za narod kojemu prijeti nadmoćni agresor. Ljudi su nam poslije vrlo često govorili i isticali koliko im je to značilo u tim teškim danima.

Vežu li se uz tu pjesmu neke posebne priče, susreti s braniteljima, obiteljima stradalih ili publikom koji su vam posebno ostali u sjećanju?

Pjesma o Vukovaru neraskidivo je povezana s Gradom Herojem. Kad god je izvodimo izazove duboke emocije, pogotovo u onih koji su rođeni u Vukovaru i preživjeli su tragične dane zajedno s gradom i ljudima koji su ga grčevito branili. Unatoč tim tužnim sjećanjima, raduje činjenica da mladi ljudi, koji nisu bili ni rođeni u vrijeme rata, vrlo često na našim koncertima traže tu pjesmu i pjevaju je zajedno s nama u čast Vukovaru i njegovoj herojskoj žrtvi duboko utkanj u njihovim mladim srcima.

Koliko vam je važno da glazba čuva kolektivno pamćenje i prenosi istinu mladim generacijama?

Smatram jako važnim ako uspijemo iznjedrati skladbe koje u sebi nose te elemente. Svjesni smo nedostataka u obrazovnom sustavu i medijskom djelovanju, koji vrlo često potiču čak i suprotne procese, nastojeći iskriviti povijesne činjenice na štetu hrvatskog naroda.

*Ima jedan grad,
oduvijek mi
drag,
ima jedan hrast
slavonski,
ima jedan grad,
svakom srcu
drag,
ima jedan div
hrvatski.
Vukovar,
Vukovar,
stoji dok protiču
vode dunavske,
Vukovar,
Vukovar,
gori na braniku
svoje hrvatske.*

Ujesen '91. snimili smo album pjesama *U meni Hrvatska*, koji smo kolokvijalno nazvali *Ratni album*. Na njemu se našla i pjesma *Vukovar, Vukovar*. Njezin je autor danas, nažalost, pokojni Josip Ivanković

Vaše pjesme često ljudi opisuju kao životne i iskrene. Snimili ste brojne divne stihove nabijene životnom mudrošću i emocijama. Kako vi gledate na pjesme poput *Vukovara*, *Andrije Čordaša* ili *Prijatelju moj*, koja je posebno emotivna?

Drago mi je ako naše pjesme bude pozitivne osjećaje u ljudi dok ih slušaju ili zajedno s nama pjevaju. Autori kreiraju pjesme želeći interpretacijom prenijeti svoju emociju na što veći broj ljudi. Ako smo svojim izvedbama pridonijeli tomu, sretni smo. Pjesme koje ste naveli zaista imaju jak utjecaj na publiku. Začudojuće je doživjeti da mladi ljudi pjevaju zajedno s nama cijeli tekst pjesme o Andriji Čordašu. To je gotovo nevjerovatno. Tako dug tekst nije lako zapamtiti. Vjerujem kako ih privlači snaga riječi punih mudrosti izrečenih na jedinstven način Marija Vestića, inače jednog od najplodnijih hrvatskih autora.

Postoji li neka pjesma iz vašeg repertoara koja vam je najbliža srcu i zašto baš ona?

Na ovo pitanje nikad nemam odgovora. Ne uzimam si pravo pojedinačno izdvajati pjesme, nekako mislim da svaka pjesma doživi svoj trenutak kad je ona najbolja. Naravno, publika sebi izabere pjesme koje su joj bliže srcu ili nekom trenutačnom raspoloženju, ja se ne želim zamjerati bilo kojoj pjesmi (kazuje kroz smijeh).

Kako gledate na ulogu domoljubnih pjesama danas: imaju li i dalje istu snagu i smisao kao u vrijeme kad su nastajale?

Stječe se dojam kako se, što vrijeme ide dalje, smanjuje osjećaj domoljublja, a to je svakako posljedica različitih medijsko-političkih nastojanja. Međutim, koncert Marka Perkovića Thompsona na Hipodromu u Zagrebu pokazao je kako mlade generacije imaju u sebi itekako razvijen osjećaj domoljublja i nacionalne svijesti, što me iskreno raduje.

Foto: Franjo Marić

Ako je riječ o pjesmama koje smo objavili prije više od 30 godina, malo su pale u zaborav, čemu se ne treba čuditi. Vrijeme neumoljivo ide i donosi nove ideje i nova glazbena ostvarenja. No, neke od tih pjesama i danas su zanimljive i publika ih voli, poput *Živila Hrvatska*; *Hrvati*, *Hrvatska vas zove*; *Vukovar*, *Vukovar*.

Kad se osvrnete na cijelu karijeru, što biste voljeli da ljudi pamte kao najvažniju poruku vaše glazbe?

Raduje me ako iza našeg glazbenog djelovanja ostaje dojam iskrenog i predanog prenošenja duha hrvatskog naroda našim glasovima i zvukom naših tambura.

Stječe se dojam kako se, što vrijeme ide dalje, smanjuje osjećaj domoljublja, a to je svakako posljedica različitih medijsko-političkih nastojanja. Međutim, koncert Marka Perkovića Thompsona na Hipodromu u Zagrebu pokazao je kako mlade generacije imaju u sebi itekako razvijen osjećaj domoljublja i nacionalne svijesti, što me iskreno raduje

Pjesme koje su obilježile Domovinski rat

imale su važnu i višeslojnu ulogu u hrvatskom društvu. One nisu bile samo glazba nego snažno sredstvo otpora, identiteta i zajedništva. Neke su od njihovih glavnih uloga bile:

Jačanje nacionalnog identiteta i zajedništva

U ratnim okolnostima pjesme su pomagale ljudima da se osjećaju povezano – bez obzira na to jesu li bili na bojištu, u izbjeglištvu ili kod kuće. One su učvršćivale osjećaj pripadnosti narodu i državi koja se stvarala.

Psihološka potpora i moral

Za branitelje i civile glazba je bila oblik ohrabrenja i nade. Pjesme su dizale moral, davale snagu u teškim trenucima i pomagale ljudima da izdrže strah, gubitke i neizvjesnost.

Izraz otpora i domoljublja

Mnoge pjesme jasno su izražavale otpor agresiji i odlučnost u obrani domovine. Glazba je bila nenasilan, ali vrlo snažan način slanja poruke – i unutar zemlje, i prema svijetu.

Čuvanje kolektivnog sjećanja

Te su pjesme danas dio povijesne memorije. One prenose emocije i iskustva rata budućim generacijama, često snažnije nego suhoparni povijesni podaci.

Medijska i simbolička uloga

Emitirane na radiju, televiziji i na koncertima, pjesme su postale simbol vremena i često su bile povezane s humanitarnim akcijama i javnim okupljanjima.

U godini u kojoj obilježavamo 35. obljetnicu Hrvatske vojske želja nam je prisjetiti se pjesama koje su nastajale istodobno s njezinim ustrojavanjem i koje su na svoj način pridobile obrani i jačanju domovine.

RAZGOVOR

DRAGAN PINJUH

DRAGOVOLJAC DOMOVINSKOG RATA I HRVI DOBITNIK PRIZNANJA HOO-a I MINISTARSTVA
HRVATSKIH BRANITELJA ZA DOPRINOS U OBRANI REPUBLIKE HRVATSKE

RAZGOVARAO Ivan Šurbek // FOTO Privatna arhiva

Hrvatski olimpijski odbor (HOO) u suradnji s Ministarstvom hrvatskih branitelja, po drugi je put dodijelio zajednički utemeljenu nagradu "Godišnje priznanje sportskim klubovima, sportašima i sportskim djelatnicima za doprinos u obrani Republike Hrvatske," kojom se valoriziraju zasluge dionika sportskog sustava u Domovinskom ratu

INSPIRACIJA I UZOR MNOGIMA

Dragan Pinjuh, vrhunski taekwondo trener i dragovoljac Domovinskog rata jedan je od dobitnika ovogodišnjeg priznanja za doprinos u obrani Republike Hrvatske koju Hrvatski olimpijski odbor zajedno s Ministarstvom hrvatskih branitelja Republike Hrvatske dodjeljuje sportašima i sportskim djelatnicima čije su zasluge bile velike u obrani naše domovine. Rođen je 1974. godine, a u obranu Hrvatske otišao je 1992. godine u vrijeme kad je započeo rat u Bosni i Hercegovini. Pinjuh tada još praktički maloljetnik odlučno je stao u

obranu domovine. Četiri je godine proveo u Domovinskom ratu u kojem je tri puta ranjen. Po završetku rata, nije stao već je postao inspiracija i uzor mnogima, radeći ono što istinski voli. Kroz svoj rad u sportu dao je velik doprinos, a to čini i danas. Pinjuh je HRVI, u miruvini, ali u sportu je itekako aktivan i danas. Ljubav prema taekwondou prenosi na druge. Dobivena nagrada bila je povod našeg razgovora.

Dragovoljac ste Domovinskog rata. Možete li se prisjetiti prijelomnog trenutka ili emocije

koja vas je natjerala da ostavite svakodnevicu i krenete u neizvjesnost obrane domovine?

Kad je započeo rat i kad je sve to počelo, sjećam se da zapravo nisam puno razmišljao. Odluka je došla instinktivno, gotovo bez premišljanja. Nisam imao odslužen vojni rok u JNA, ali unatoč tome priključio sam se specijalnim postrojbama. Doslovno sam na prvoj crti učio osnove – kako se rastavlja puška, kako se koristi tromblon, zolja i ostalo. Bio sam mlad i tada nisam razmišljao o posljedicama onako kako bih danas; više me

Hrvatski Olimpijski odbor i Ministarstvo hrvatskih branitelja vode veliku brigu o ljudima čije su zasluge u obrani domovine bile značajne. Drugu godinu zaredom dodjeljuju priznanje onima koji su svoju mladost dali za hrvatsku slobodu

nosio osjećaj pripadnosti, sama uniforma, oružje i ideja da sam dio nečeg većeg i važnog, nego strah od neizvjesnosti koja je bila pred nama.

Kako se mladi čovjek, koji kasnije postaje disciplinirani sportaš, nosi s nepredvidivošću situacija poput snajperske vatre ili minobacačkih napada? Što vam je u tim trenucima prolazilo kroz glavu?

U prvom trenutku uvijek je prisutan šok. Padne granata, čuju se fijuci, a potom detonacija. Dok pretrčavaš, imaš osjećaj kao da te udarni val iza leđa na trenutak podigne s tla. To su ulične

Kroz svoj rad u sportu dao je velik doprinos, a to čini i danas. Pinjuh je HRVI, u mirovini, ali u sportu je itekako aktivan i danas

borbe, iznimno nepredvidive i nimalo lake. U takvim trenucima zapravo ne razmišljaš ni o čemu – reagiraš instinktivno, vođen isključivo potrebom i nagonom da preživiš i izvršiš ono što moraš.

Ranjeni ste više puta na vrlo različite načine – od gelera do mina. Kako ste pronalazili snagu za svaki novi povratak na bojište? Je li svaki idući povratak bio teži ili ste postajali odlučniji? Što je u tim najtežim trenucima oporavka bilo presudno za vaš mentalni sklop – kako se čovjek iznova sastavi nakon takvih iskušenja?

Ranjavanja ostavljaju trag. Fizički i psihički. Prvi put shvatiš koliko je granica između života i smrti tanka, a drugi put, kad sam jedva ostao živ, postaneš svjestan da povratak više nema veze s tijelom, nego s

RAZGOVOR

glavom. Iako se nisam u potpunosti oporavio, bio sam odlučan nastaviti. Svaki sljedeći povratak nije bio lakši, ali bio je svjesniji. Snagu sam pronalazio u odgovornosti prema ljudima s kojima sam bio na terenu i u osjećaju da još nisam završio ono zbog čega sam krenuo. U najtežim trenucima oporavka čovjek se *sastavlja* postupno – fokusirajući se na sljedeći dan, sljedeći korak i povratak među svoje. Upravo ta unutarnja odluka bila je presudna za moj mentalni sklop.

Često se kaže da se u ratu stvaraju neraskidiva prijateljstva. Postoji li neka priča o solidarnosti vaših suboraca, možda baš u trenucima ranjavanja, koju nikad nećete zaboraviti?

To je istina. Ta prijateljstva ostaju za cijeli život. I danas se družimo. Redovito se čujemo, imamo zajedničke Viber grupe i, kad god možemo, odazivamo se na obljetnice i susrete. Postoji mnogo priča o solidarnosti, posebno u najtežim trenucima, uključujući i ona ranjavanja kad su suborci riskirali vlastite živote kako bi izvukli druge. No, uz te priče vežu se i one najteže. Mnogi moji prijatelji, ljudi mogeg godišta ili tek nekoliko godina stariji, poginuli su i

Snagu sam pronalazio u odgovornosti prema ljudima s kojima sam bio na terenu i u osjećaju da još nisam završio ono zbog čega sam krenuo

Dragan Pinjuh u obranu domovine uključio se gotovo kao maloljetnik, a tijekom četiri godine koje je proveo u Domovinskom ratu tri puta je ranjen

Ranjavanja ostavljaju trag. Fizički i psihički. Prvi put shvatiš koliko je granica između života i smrti tanka, a drugi put, kad sam jedva ostao živ, postaneš svjestan da povratak više nema veze s tijelom, nego s glavom

njih nikad neću zaboraviti. Ima i onih koji su preživjeli, ali s trajnim posljedicama – bez ruku, nogu ili vida. To su sudbine koje ostaju s tobom zauvijek i podsjećaju koliko je cijena rata bila visoka.

LJUBAV PREMA TAEKWONDU

Osnovali ste klub u Kninu, kako ste doživjeli oslobađanje tog grada? Je li povratak u Knin za vas bio onaj konačan *krug* koji je zatvorio vašu ratnu priču?

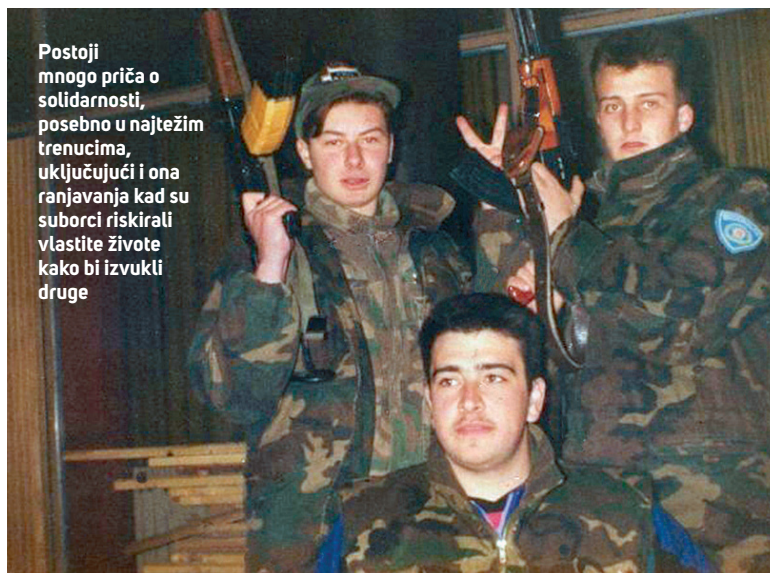
Iskreno, bio sam uzbuđen i sretan dok smo napredovali. U to vrijeme djelovali smo s bosanske strane – kroz Grahovo, Glamoč, Mrkonjić i Jajce – i svaki oslobođeni prostor imao je posebnu težinu. Tijekom operacije Ljeto bio sam i ranjen, kad smo prilikom izviđanja ušli u minske polje. Tad sam bio vodnik i instruktor iz topografije, a ranjeno je još sedam ili osam pripadnika, srećom bez poginulih. Za sudjelovanje u oslobađanju Grahova, Glamoča, Mrkonjića i Jajca bio sam pohvaljivan, a dobio sam i medalje za operacije Ljeto i Oluja. Oslobađanje Knina za mene je imalo posebno značenje – bio je to snažan emotivni trenutak i osjećaj da se jedan težak, ali važan životni krug napokon zatvorio. U Knin sam došao nakon Daytonskog sporazuma u Bosni i Hercegovini 1996. godine, u vrijeme kad se grad ponovno naseljavao i obnavljao, a ljudima se nastojalo osigurati osnovni uvjeti za život, uključujući smještaj.

Mnogi ljudi nakon takvih iskustava povuku se u sebe. Kako ste vi uspjeli tu golemu količinu

proživljenog adrenalina i stresa pretvoriti u pedagoški rad i stvaranje vrhunskih sportaša?

Taekwondo sam oduvijek volio. Počeo sam trenirati još u Sarajevu. Vrlo rano znao sam čime se želim baviti u životu. Kad bi me pitali, govorio sam da ću biti policajac, ali i trener taekwondo. Tada sam zamišljao da ću biti *plavac*, a život me na kraju odveo u specijalnu policiju. Sve što sam prošao – adrenalin, stres i ekstremne situacije – kasnije sam uspio pretočiti u pedagoški rad. To mi je pomoglo da djecu i sportaše učim mentalnoj snazi, hrabrosti i odlučnosti, ali i samokontroli i disciplini. U spor-

Postoji mnogo priča o solidarnosti, posebno u najtežim trenucima, uključujući i ona ranjavanja kad su suborci riskirali vlastite živote kako bi izvukli druge

Bio sam mlad i tad nisam razmišljao o posljedicama onako kako bih danas; više me nosio osjećaj pripadnosti, sama uniforma, oružje i ideja da sam dio nečeg većeg i važnog, nego strah od neizvjesnosti koja je bila pred nama

tu, kao i u životu, nije presudna samo fizička snaga, nego karakter, a upravo to sam nastojao razvijati kod svojih sportaša.

ODGOVORNOST JE NAJVAŽNIJA VRIJEDNOST

Kao dragovoljac Domovinskog rata, koju biste vrijednost iz tog vremena izdvojili kao najvažniju, a koju i danas pokušavate prenijeti na svoje sportaše u dvorani? Postoji li trenutak iz rata koji vam je, unatoč težini, poslužio kao životna lekcija koju koristite u trenerskom radu?

Najvažnija vrijednost koju sam iz tog vremena ponio je odgovornost. Odgovornost prema sebi i prema drugima. U ratu vrlo brzo shvatiš da tvoje odluke ne utječu samo na tebe, nego i na ljude oko tebe. Ta se lekcija danas izravno prenosi u dvoranu. Sportaše učim da disciplina i karakter nisu stvar talenta, nego svakodnevnog izbora. Postojao je trenutak kad sam, unatoč strahu i teškim okolnostima, morao ostati pribran zbog drugih – i upravo to danas pokušavam prenijeti mladima: da prava snaga nije u agresiji, nego u samokontroli i odgovornosti.

Dobili ste priznanje Hrvatskog Olimpijskog odbora i Ministarstva hrvatskih branitelja za doprinos u obrani Republike Hrvatske u Domovinskom ratu. Koliko vam to priznanje znači?

Priznanja mi znače, ali ne doživljavam ih kao osobnu nagradu već kao priznanje svim ljudima s kojima sam bio na terenu, osobito onima koji se nisu vratili. Lije-

RAZGOVOR

po je znati da se doprinos obrani Republike Hrvatske pamti i cijeni, ali najveća potvrda mi je to što sam nakon svega mogao nastaviti graditi nešto pozitivno – kroz sport, rad s mladima i zajednicu.

Osnivanje kluba DIV Knin u poslijeratnom razdoblju bio je velik pothvat. Što vas je motiviralo da se posvetite upravo radu s mladima i borilačkom sportu?

Motivacija je prije svega bila moja ljubav prema taekwondou i želja da znanje koje sam godinama stjecao prenesem dalje. Sport mi je dao strukturu, smisao i ravnotežu, a nakon rata osjećao sam potrebu to ponuditi mladima, posebno u sredini koja se tek oporavljala. Čak i tijekom rata, kad god je to bilo moguće, održavao sam treninge s pripadnicima specijalnih postrojbi – pokazivao sam osnovne tehnike, razgibavanja i elemente samoobrane. To mi je dodatno potvrdilo koliko sport i kretanje mogu pomoći čovjeku, ne samo fizički, nego i mentalno. Osnivanje kluba bio je prirodan nastavak tog puta i način da mladima kroz borilački sport prenesem disciplinu, samopouzdanje i zdrave vrijednosti.

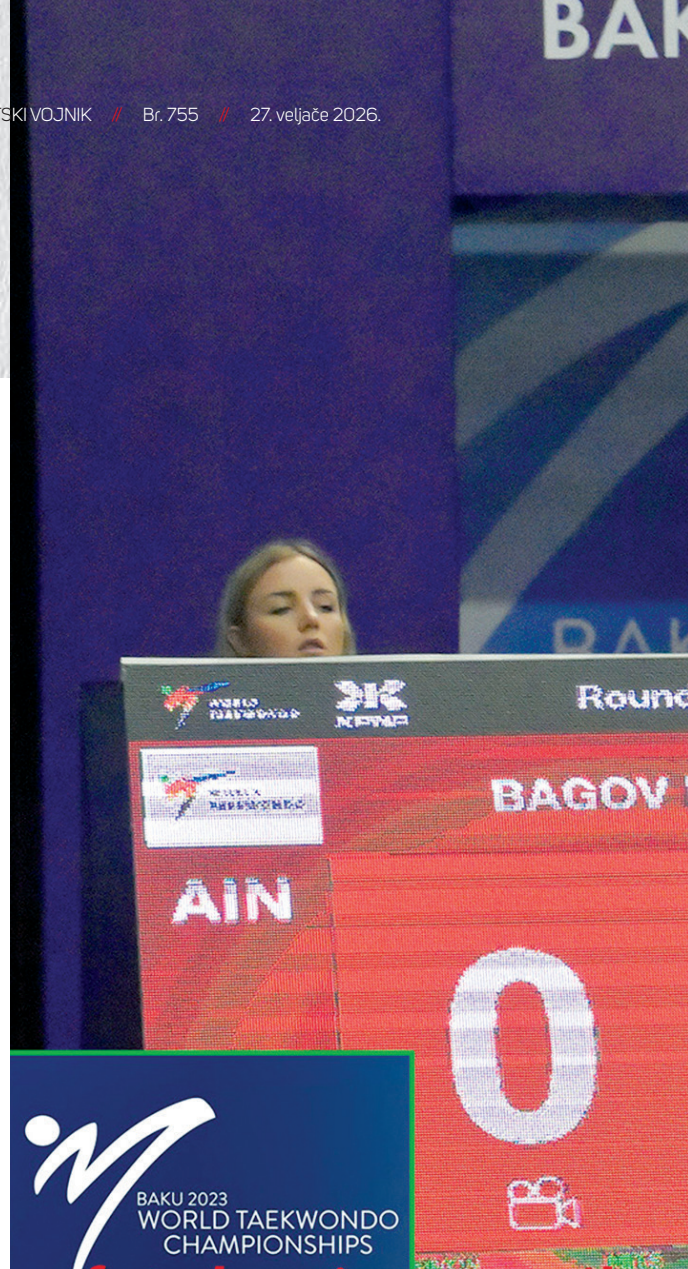
Radili ste s Mateom Jelić u njezinim formativnim, juniorskim godinama. Jeste li već tada u njoj prepoznali

onaj specifični šampionski gen koji ju je kasnije odveo do olimpijskog zlata?

Radio sam s Mateom u njezinim formativnim godinama – od kadetskog i juniorskog uzrasta, pa sve do prve dvije godine seniorske kategorije, uključujući i ulazak u seniorsku reprezentaciju. U tom razdoblju prolaziš s mladim sportašem temeljne elemente sporta, tehniku, radne navike i mentalni pristup. Naravno da sam u njoj vrlo rano prepoznao nešto posebno – ne samo talent, nego ozbiljnost, fokus i unutarnju glad za napretkom. Čak sam joj to jednom prilikom i rekao, na Olimpijskim

Motivacija je prije svega bila moja ljubav prema taekwondou i želja da znanje koje sam godinama stjecao prenesem dalje

KU 2023 WORLD TAEKWONDO CHAMPIONSHIPS

Mladi kroz trening uče samokontrolu, poštovanje i upornost, vrijednosti koje su im potrebne i izvan dvorane

igrama mladih u Nanjingu nakon poraza (bili smo žalosni), kad je osvojila 5. mjesto: da su Olimpijske igre u Riju za nju nedostižne, jer je još mlada i nema dovoljno bodova na svjetskoj rang-ljestvici, ali da vjerujem kako će njezin trenutak doći kasnije – u Tokiju na Olimpijskim igrama. Olimpijsko zlatno rezultat je njezina rada, karaktera i cijelog sustava ljudi koji su je vodili kroz karijeru, ali ponosan sam što sam bio dio onih početnih godina u kojima se postavljaju temelji.

Knin je grad s posebnom simbolikom. Koliko je za mlade ljude u Kninu važno imati sportsku disciplinu poput taekwondo kao ispušni ventil i put prema uspjehu?

Knin je grad s posebnom težinom i simbolikom, ali i grad u kojem mladi trebaju priliku, strukturu i pozitivan smjer. Taekwondo im nudi upravo to

Sport mi je dao strukturu, smisao i ravnotežu, a nakon rata osjećao sam potrebu to ponuditi mladima, posebno u sredini koja se tek oporavljala

– sigurno okruženje u kojem mogu ispuhati energiju, naučiti disciplinu i postaviti ciljeve. Borilački sport nije samo udaranje i natjecanje; to je škola karaktera. Mladi kroz trening uče samokontrolu, poštovanje i upornost, vrijednosti koje su im potrebne i izvan dvorane. U sredini poput Knina sport može biti snažan put prema samopouzdanju i uspjehu, ali i način da se mlade zadrži na zdravom i pozitivnom putu.

Koju poruku imate za mlade vojnike odnosno mladiće koji se spremaju na služenje vojnog roka?

Mladim ljudima koji se spremaju na služenje vojnog roka poručio bih da to dožive kao školu karaktera. Vojni rok nije samo fizički napor, nego prilika da nauče disciplinu, odgovornost i poštovanje prema drugima. Upravo te vrijednosti kasnije pomažu u svim područjima života, bez obzira na to čime će se baviti. Iz vlastitog iskustva znam da teška iskustva mogu ojačati čovjeka ako im pristupiš s ispravnim stavom. Važno je ostati pribran, učiti slušati, raditi u timu i razvijati samokontrolu. To su temelji koji ostaju s tobom cijeli život – u sportu, poslu i obitelji.

www.hrvatski-vojnik.hr

Pratite nas i na društvenim mrežama

[facebook](#)

[YouTube](#)

[LinkedIn](#)

[Instagram](#)

Sve što vas zanima pišite nas:
hvojnik@mont.hr

Foto: Tomislav Brandt